GĦADD 397 • FRAR 2020 • L-40 SENA

DAWL FRANĠISKAN

LEĦEN IL-KAPUĊĊINI MALTIN

100 Sena

Mill-ftuħ tal-Kappella
Madonna ta' Lourdes
Kapuċċini, Floriana

"Id-dar tiegħi
tkun dar it-talb".
Lq 19:46

NIĊĊELEBRAW IL-100 SENA MILL-FTUĦ TAL-KAPPELA
TAL-MADONNA TA' LOURDES - TAL-FRANĠISKANI KAPUĊĊINI - FIL-FURJANA

NEWSPAPER POST IISN 1811-5373

WERREJ

3 EDITORJAL
"Timxux max-xejra ta' din id-dinja..." (Rum. 12, 2)
FR PHILIP CUTAJAR OFMCap

6 BIBBJA
Il-Korla (8) (L-Ewwel Parti)
MONS. LAWRENZ SCIBERRAS

8 PASTORALI TAS-SAĦĦA
Ħenn għaliha u għad-dinja kollha!
FR MARIO ATTARD OFMCAP

10 ESPERJENZA MISSJUNARJA FIL-FILIPPINI
"Min mejjet fis-sakra u min mejjet għal qatra!"
FR PAWL BUGEJA OFMCAP

13 SPIRITWALITÀ ĠUŻEPPINA
San Ġużepp - 150 sena patrun tal-Knisja Universali Leġġenda Tarxiniża
JOSEPH C. CAMILLERI BA; DEAM; M.ED. (PL. & MGT)

15 SPIRITWALITÀ FRANĠISKANA
San Franġisk t'Assisi qaddis mudell għad-dinja tal-lum (It-Tieni Parti)
FR MARTIN MAMO OFMCap

17 AĦWA LI DAĦLU FL-ETERNITÀ
Patri Marċellino Vella - Il-bniedem li ta qalbu, moħħu u jdejh f'ħidma bla waqfien favur il-fqar
FR PHILIP CUTAJAR OFMCap

24 KNISJA: ĦAJJA, ĦIDMA U AĦBARIJIET
Ir-riforma tal-Knisja u l-vera konverżjoni-Il-messaġġ ta' Lourdes u l-100 sena tal-Kappella fil-Furjana
FR SILVESTRU BONAVIA OFMCap

26 AĦBARIJIET TAL-PROVINĊJA
Mid-Djarju tal-Kapuċċini Maltin
BR MIGUEL ZAMMIT OFMCAP - SEGRETARJU PROVINĊJALI

30 RIĊETTI TAL-QADDISIN
San Papa Giovanni XXIII - Polenta
FR PAUL BUGEJA OFMCap

31 KOMPETIZZJONI
FR WISTIN ATTARD OFMCap

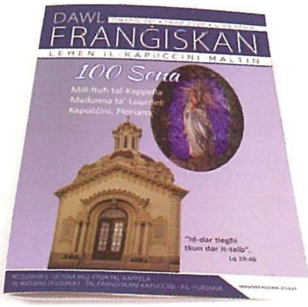

Ħsieb tal-faċċata

Niċċelebraw kif inhu xieraq l-ewwel ċentinarju mill-bini u l-ftuħ tal-kappella tal-Madonna ta' Lourdes li l-Franġiskani Kapuċċini għandhom fil-Furjana. Imkien ta' devozzjoni Marjana, ta' talb, ġabra u konverżjonijiet. Kappella ta' mitt sena... ħajja u attiva.

Disinn: Br. John Cassar OFMCap

BORD EDITORJALI

Editur
Fr Philip Cutajar OFMCap

Amministratur
Dorian Holland OFS

Distributur Malta
Alfred Ebejer

Distributur Għawdex
Pierre E. Buttigieg OFS

Membri
Joe Debattista GFF
Silvana Galea - F.Act

Direzzjoni u Amministrazzjoni
Il-Kunvent tal-Kapuċċini,
Il-Furjana - FRN1211

Telefown: 2123 3874, 2122 5525, 2123 4949

Imejl: dawlfrangiskan@gmail.com

IISN 1811-5373

Disinn u Stampar: Best Print Co. Ltd
Telefown: 2168 0789

© Dawl Franġiskan 2020

Pubblikazzjoni Franġiskani Kapuċċini

Ħlas tal-Abbonament:
€10.00 fis-sena

Kull offerta barra mill-ħlas hi milqugħa bħala għajnuna għall-missjoni u għandha tintbagħat lid-Direttur:
Ċentru Missjoni Kapuċċini,
Il-Kunvent tal-Kapuċċini,
Il-Furjana - FRN1211

Kull korrispondenza, artikli, kitbiet u ittri biex jidhru fid-*DAWL FRANĠISKAN* għandhom jiġu indirizzati lill-editur. Id-Direzzjoni tirriserva d-dritt li tippubblika fid-*DAWL FRANĠISKAN* dawk l-artikli, ittri jew tagħrif ieħor li jidhrilha li jkunu jaqblu max-xejra tar-rivista.

FR PHILIP CUTAJAR OFMCap

"TIMXUX MAX-XEJRA TA' DIN ID-DINJA…" (RUM. 12, 2)

San Pawl fl-ittra tiegħu lir-Rumani fit-2 kapitlu, it-tieni vers jiftħilna għajnejna, iwissina u jgħidilna: *"Timxux max-xejra ta' din id-dinja, iżda nbidlu skont it-tiġdid ta' fehmietkom, biex iseħħilkom tagħrfu x'inhi r-rieda ta' Alla, x'inhu t-tajjeb li jogħġbu, x'inhu perfett."* Kemm għandna bżonnu dan il-kliem, mhux biss illum jew għaż-żmien tar-Randan imqaddes, li lejn l-aħħar tax-xahar ta' Frar nagħtu bidu għalih, imma dejjem. Dejjem għandna bżonn li nisimgħu u npoġġu fil-prattika din it-twissija ta' San Pawl, għax tassew tgħodd ħafna għalija u għalik, u mhux inqas għas-soċjetà li qed ngħixu fiha llum.

GĦALKEMM FID-DINJA IMMA M'AĦNIEX TAD-DINJA

Din kienet fuq kollox anke t-talba ta' Kristu fl-aħħar ikla tiegħu mal-appostli. Dakinhar huwa talab għalihom u għalina lil Alla-Missier, sabiex: *"Ma nitolbokx li twarrabhom mid-dinja, imma li tħarishom mill-ħażin. Huma mhumiex tad-dinja bħalma jiena m'iniex tad-dinja"* (Ġw. 17, 15-16). Dan hu li jfisser li ma nħallux ix-xejra tal-ħażin u tad-dnub tad-dinja jaħkmuna, ikaxkruna u jagħmluna skjavi tagħhom. Imma filwaqt li nibqgħu fid-dinja bil-għan li nbiddluha għall-aħjar, billi nevanġelizzaw id-dinja, qatt ma nħallu d-dinja bil-frugħat kollha tagħha tbiddel lilna u tbegħedna minn Alla.

U għal dan jeħtieġ li ħafna drabi nħallsu prezz qares. Meta aħna nimxu kontra l-kurrent tad-dinja, id-dinja tobgħodna u tagħmel minn kollox biex twarrabna. Dan iseħħ għax inkunu ta' ċanfira, ta' xkiel għal dawk li jridu jgħixu skont ix-xejra tad-dinja. Ġesù stess qalhulna dan: *"Kieku intom kontu tad-dinja, id-dinja kienet tħobbkom bħalma tħobb dak li hu tagħha; iżda billi m'intomx tad-dinja, għax jien ħriġtkom mid-dinja, id-dinja tobgħodkom"* (Ġw. 15, 19). San Ġwann, meta jitkellem dwar dan is-suġġett, huwa ferm ċar meta

fl-Ewwel Ittra tiegħu jgħidilna: *"Tħobbux id-dinja u lanqas dak li hemm fiha. Jekk xi ħadd iħobb id-dinja, l-imħabba tal-Missier ma tgħammarx fih"* (1 Ġw. 2, 15).

Jeħtieġ li mmorru kontra l-kurrent tad-dinja billi ma nħallu qatt li d-dinja fil-ħażen tagħha taħkimna tant li tieħu prijorità fuq il-ħwejjeġ tar-ruħ, fuq dak li huwa spiritwali u etern: *"Xi jkun jiswielu l-bniedem jekk jikseb id-dinja kollha u mbagħad jitlef ħajtu?"* (Mt. 16, 26) ["imbagħad jintilef jew jinqered?" (Lq. 9, 25)]. Hawn tinsab il-ġlieda kontinwa u permanenti ta' kull bniedem, aktar u aktar ta' kull Nisrani li jrid jgħix bis-serjetà kollha s-sejħa tiegħu, kemm dik umana kif ukoll dik Nisranija: il-ġlieda tagħna kontra kull tip ta' ħażen, ta' dnub. San Pawl fl-Ittra tiegħu lill-Efesin jagħmilhielna ċara meta jgħidilna: *"Mill-bqija twettqu fil-Mulej u ssaħħu bil-qawwa tiegħu. Ilbsu l-armatura ta' Alla biex tkunu tifilħu għat-tnassis tax-xitan. Għax il-ġlieda tagħna mhijiex kontra d-demm u l-laħam, imma kontra s-setgħat, kontra l-qawwiet, kontra l-prinċpijiet ta' din id-dinja ta' dlamijiet..."* (Efesin 6, 10-12).

NIMXU KONTRA L-KURRENT

F'din it-terminoloġija użata f'dawn is-siltiet meħuda mit-Testment il-Ġdid il-kelma **'dinja'** tfisser dak li huwa ħażin, dnub, f'konfront ma' Alla, il-kontra-valuri li jeħduha kontra l-valuri spiritwali u reliġjużi li aħna msejħin sabiex ngħixu. Mhux id-**'dinja'** f'sens ta' ħolqien. Il-ħolqien huwa kollu tajjeb għax ħareġ minn idejn Alla.

Għalhekk aħna, kemm bħala bnedmin kif ukoll bħala Nsara, imsejħin sabiex nirreżistu kull xejra tad-dnub tad-dinja li ma tħalliniex nagħmlu r-rieda ta' Alla. It-tendenza ta' kull bniedem hija li jitħalla jitkaxkar mal-kurrent tad-dinja, kemm f'dawk li huma opinjonijiet u tagħlim qarrieq kif ukoll f'dawk ix-xejriet li jwasslu għal kull tip ta' dnub li jbegħedna minn Alla. Irridu nieħdu deċiżjoni u nagħmlu għażla: jew nagħtu widen lil-leħen ta' Alla jew nimxu max-xejriet tad-dinja, li huma totalment opposti għal xulxin. Jew ma' Alla jew max-xitan.

IL-PAPA FRANĠISKU

Meta l-Papa Franġisku jitkellem dwar dan is-suġġett jagħmel referenza għall-hekk imsejħa **'ndafa soċjali'**. Indafa soċjali fis-sens li s-sejħa tagħna bħala Nsara trid tkun mhux biss li ma nimxux max-xejra ta' din id-dinja imma li wkoll nagħmlu ħilitna sabiex innaddfu s-soċjetà mill-ħakma tad-dnub taħt kull forma li jista' jieħu. Espressjoni oħra li l-Papa Franġisku jħobb juża hija l-kelma **'mondanità'**. Kelma li tfisser li qatt m'għandna nħallu x-xejriet materjali tad-dinja tant jaħkmuna li jirrendu l-ħajja tagħna aktar pagana milli Nisranija. Dan il-Papa jgħidu b'mod speċjali lin-nies tal-Knisja, saħansitra anke lilna s-saċerdoti u r-reliġjużi, li dejjem nibqgħu fil-periklu li għax aħna fid-dinja nsiru tad-dinja, nitilfu l-identità tagħna u għalhekk insiru *"bħal melħ li jitlef l-imluħa tiegħu"* (Mt. 5, 13).

Dan l-appell tal-Papa Franġisku bil-għan li jkollna fina l-qawwa li mmorru kontra l-kurrent tad-dinja, kontra x-xejriet tad-

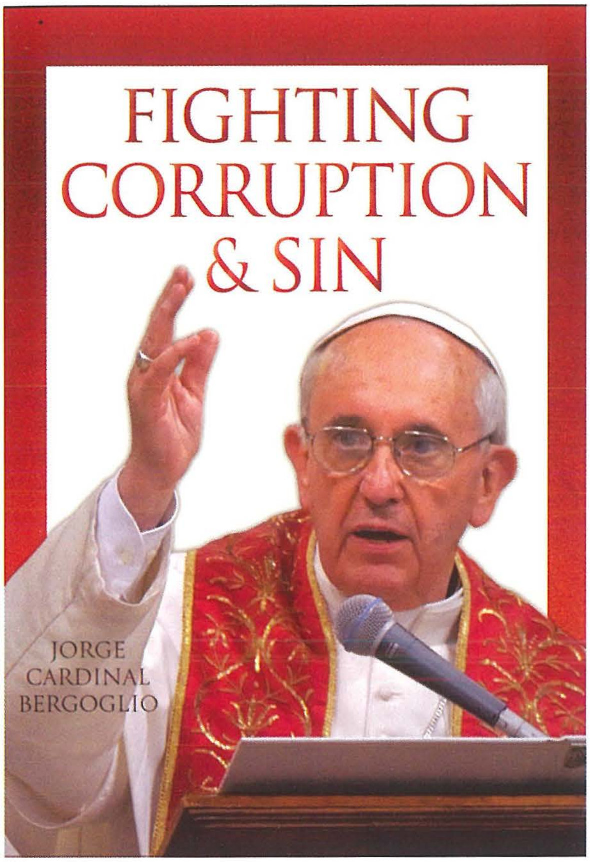

dinja, jindirizzah b'mod speċjali liż-żgħażagħ. F'dan il-kuntest iż-żgħażagħ huma l-aktar vulnerabbli, aktar faċli li jinġarru mal-kurrent. F'omelija li huwa għamel liż-żgħażagħ nhar it-28 ta' April tas-sena 2013 huwa jħeġġiġhom: *"Hawn qiegħed is-sigriet tal-mixja tagħna bħala dixxipli! Inħallu lill-Mulej jimliena bil-qlubija li mmorru kontra l-kurrent. Hemm bżonn kuraġġ kbir. Ma nħallu lil ħadd u lil xejn ifixkilna milli nagħmlu dan. L-importanti li nibqgħu magħqudin ma' Alla bħal fergħa li jeħtieġ li tibqa' magħquda maz-zokk."*

NIXLU D-DNUB TAD-DINJA

Il-Papa Franġisku jasal sabiex anke jixli lid-dinja bid-dnub tagħha billi jispeċifika wħud mid-dnubiet ta' żmienna. Fost dawn isemmi: id-droga u d-dipendenza mill-alkoħol, il-korruzzjoni u l-inġustizzji, l-idoli li jaħkmuna bħalma huma l-flus u l-poter, l-isfreġju tal-ambjent u l-klima, il-materjaliżmu u l-edoniżmu flimkien mal-indifferenza quddiem il-fqir u l-vulnerabbli. Il-Papa jkompli jħeġġiġna billi jgħidilna li mhux biżżejjed li dawn is-saħtiet ta' żmienna ma nagħmluhomx, imma anke rridu nipprotestaw u nwaqqfu lil min jagħmilhom. Jeħtieġ li noħolqu edukazzjoni u formazzjoni kontrihom.

IĊ-ĊENTRU HUWA KRISTU

F'din il-ġlieda tagħna kontra l-kurrent u x-xejra tad-dinja jeħtieġ li nżommu dejjem lil Kristu Ġesù bħala ċentru u mudell:

- Mudell għalina billi kif issielet Hu kontra x-xejriet tad-dinja ta' żmienu hekk nagħmlu aħna;
- Dan nagħmluh f'ismu u bil-qawwa li Hu jagħtina;
- Inkunu tassew dixxipli awtentiċi tiegħu bla ebda kompromessi jew ipokresija;
- Dan nagħmluh billi ngħixu skont l-Ispirtu ta' Alla li hemm fina u mhux skont il-ġisem... "dawn it-tnejn huma kontra xulxin" (ara Gal. 5, 16-26).

B'DAWN IL-ĦSIBIJIET
NAWGURALKOM RANDAN IMQADDES
LI JWASSALNA GĦAL KONVERŻJONI SĦIĦA U RADIKALI ■

VUĊI MISSJUNARJA

jixxandar fuq Radju Marija

- Segwi l-esperjenzi u l-avventuri ta' ħutna l-Maltin u l-Għawdxin fl-artijiet tal-missjoni, esperjenzi li jħalluk bla nifs u bla kliem iżda li jimlewk b'ammirazzjoni għall-kuraġġ ta' dawn, l-eroj tas-skiet!
- Kun af bil-proġett ta' fejda li huma qed iwettqu għal miljuni ta' nies fil-bżonn nies imxerrda fl-erba' naħat tad-dinja.
- Issir taf dan kollu u ħafna aktar fil-programm VUĊI MISSJUNARJA li jixxandar kull nhar ta' Ġimgħa fid-9.00pm fuq Radju Marija (102.3FM għal Malta u 107.8FM għal Għawdex) b'ripetizzjoni kull nhar ta' Tlieta fis-6.00am, bi produzzjoni u preżentazzjoni ta' Dr Frank Cassar u Helena Sammut.

MONS. LAWRENZ SCIBERRAS

IL-KORLA (8) L-EWWEL PARTI

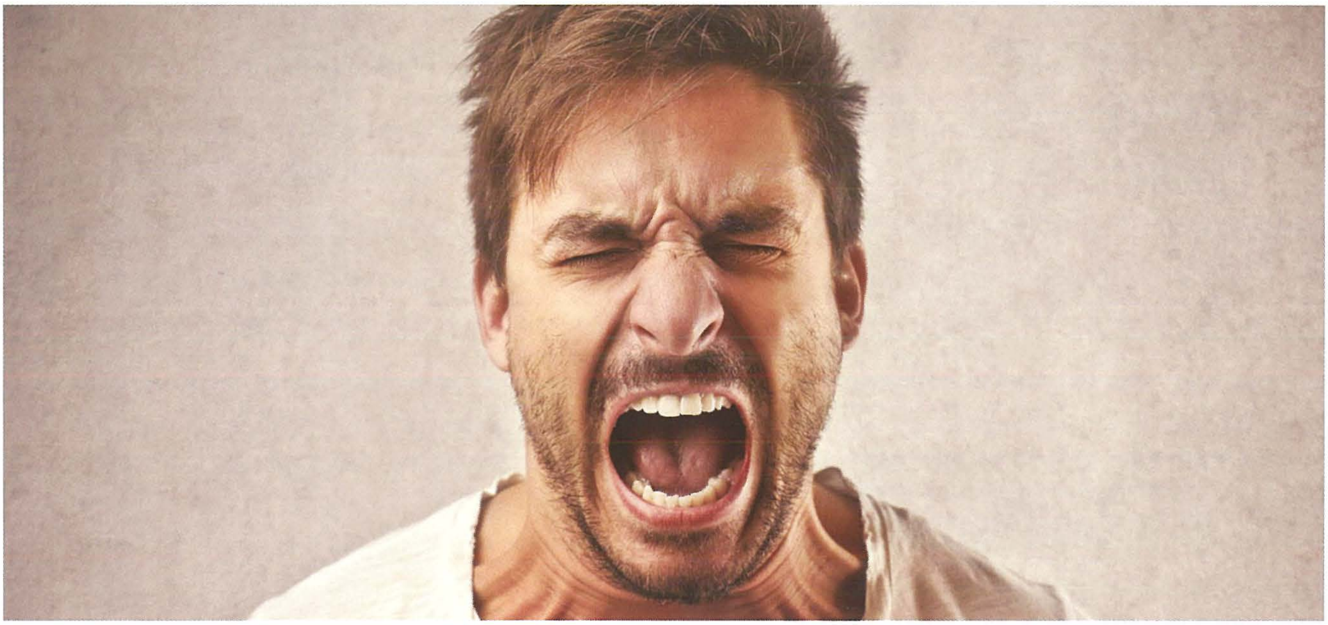

Meta jikteb dwar is-sentiment tal-korla, San Tumas minn Aquino jagħmel differenza ċara u li tipperswadik sew. Huwa jagħmel għażla bejn il-korla bħala vizzju, li aktarx tkun imsoqqija mill-għira, u l-korla minħabba l-ħeġġa jew żelu. L-għanijiet ta' din it-tieni għażla huma differenti sew minn xulxin. Il-korla għandha dik il-kapaċità li tkebbes u tqanqal l-individwu, billi twasslu biex meta jkun fil bżonn jirrikorri u jagħmel użu mill-enerġiji li jkollu għad-dispożizzjoni tiegħu.

Il-korla wkoll iżżid dik il-kapaċità ta' difiża għall-individwu stess, u dan bħala protezzjoni. Ir-reazzjoni tal-korla twassal biex iddgħajjef l-avversarju billi tbeżżgħu u ġġagħlu jitbiegħed sew. Hekk l-attakk, li jkun ir-riżultat tal-korla, jisfaxxa fix-xejn.

Naturalment xejn mhu ta' min ifaħħar lil dak li jitħalla jitmexxa mir-rabja, jew jirrikorri ta' sikwit għaliha! Aktar u aktar meta din il-korla tkun imnibbta bejn żewġ persuni. San Pawl jitkellem b'ton f'postu ħafna meta jgħid: "Tinkurlaw? Imma tidinbux; tħallux ix-xemx tgħib fuq il-korla tagħkom u tagħtux il-wisa' lix-xitan" (Efes. 4, 26-27). Dan l-atteġġjament huwa differenti għalkollox mir-rabja għamja, tant li wieħed jista' faċilment jikkontrollaha. Ukoll, wieħed jista' jaħbiha għaliex esternament ma tidhirx. Anzi hemm pass ieħor 'il quddiem, fis-sens li meta wieħed jaħseb ftit dwar il-kuntest sħiħ tal-korla, jasal biex jgħakkes sew il-korla jekk mhux ukoll jirbaħha għalkollox.

IL-KORLA FIT-TESTMENT IL-QADIM

L-oriġinal, mela l-ilsien Ebrajk, jippreżenta numru ta' kelmiet differenti minn xulxin u dan biex juri s-sentiment tal-korla.

Ovvjament kull kelma jkollha magħha tifsira partikolari waħda mill-oħra. Forsi l-aktar karatteristika marbuta mal-korla hija l-verb 'jilheġ'. Mela dan għandu x'jaqsam mal-infiħ tal-imnieħer. Għalhekk mela l-imnieħer isir dak l-organu marbut mal-korla: "U ħallejt jinqabdu ż-żwiemel, tellajt fi mnifsejkom l-intiena tal-kamp tagħkom" (Għam. 4, 10). "Duħħan ħareġ minn imnifsejh, u nar li jħarbat minn fommu" (Sl. 18, 9). Hawn jidher il-kuntest tal-korla fl-aqwa tiegħu.

Verb ieħor li wkoll huwa marbut mal-korla huwa 'jissaħħan', 'jitqanqal sew', kif ukoll 'jixgħel bir-rabja'. Dan il-ħsieb jiġi wkoll applikat ma' Yahweh. Hekk ġralu l-Fargħun tal-Eġittu meta martu gidbet fuq Ġużeppi: "U malli sidu sema' l-kliem li qaltlu martu: 'Dawn il-ħwejjeġ għamilli l-ilsir tiegħek,' xegħel bil-qilla" (Ġen. 39, 19). Eżempju ieħor tal-korla huwa dak ta' Mosè. Dan, hekk kif qorob lejn il-kamp u ra l-għoġol tad-deheb, "xegħel bil-korla, tajjar il-twavel minn idejh u kissirhom taħt il-muntanja." (Eż. 32, 19)

Jeżistu termini oħrajn li jiġu użati f'sens speċifiku biex jiddeskrivu kemm il-korla ta' Alla kif ukoll dik tal-bnedmin. Dawn huma 'tixgħel bir-rabja', 'taqbad nar', 'issir ruxxan' kif ukoll 'appassjonat lejn xi ħaġa'. Forsi dawn huma l-aktar prinċipali, però xorta waħda wieħed jista' jżid oħrajn magħhom, dejjem marbuta mal-korla. Dawn huma 'tfur bir-rabja', 'taqbeż il-limiti', 'tinfaqa'', 'tħebb', 'tisħet', 'titlef il-paċenzja', 'issir eċitat'.

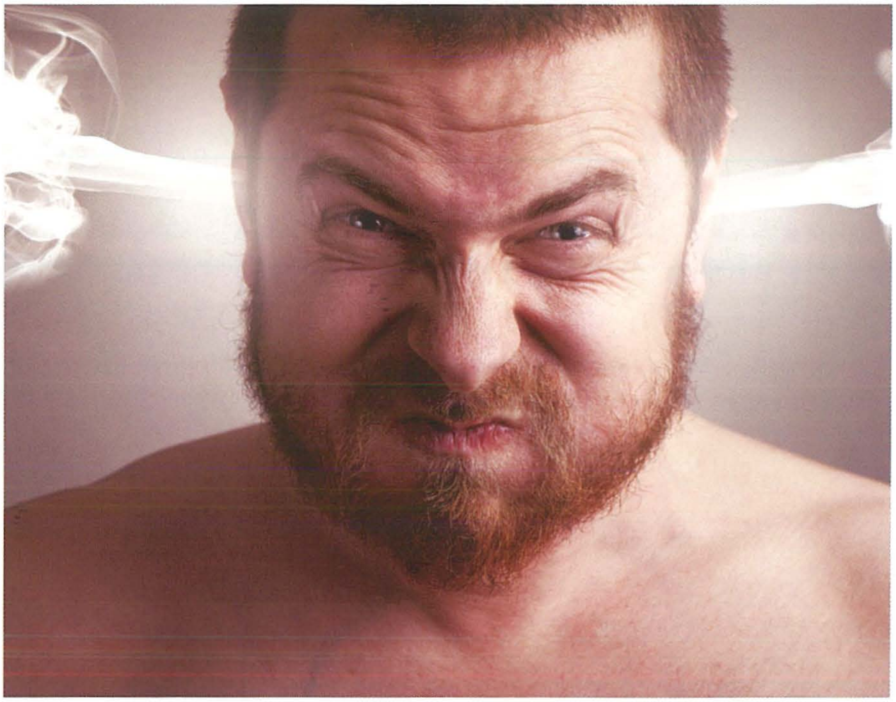

Sa hawn rajna forma ta' rabja indirizzata lejn individwi. Biss, fil-Bibbja hemm ukoll eżempji ta' rabja fuq skala kollettiva. Mela nazzjon sħiħ li jixgħel bir rabja kontra Iżrael, jew ukoll kontra xi ħadd individwali. Hekk ġara meta l-kbarat tal-Filistin inkorlaw għal David u heddewh: "Ibgħat lura lil dan il-bniedem ħa jmur joqgħod f'postu, fejn tajtu joqgħod int" (1 Sam. 29, 4). Ara wkoll Salm 7, 7; Is. 51, 1.

EŻEMPJI TA' KORLA

Il-korla meta mqanqla biex wieħed jiddefendi d-drittijiet tiegħu hija meqjusa bħala waħda leġittima, jekk mhux ukoll qaddisa. Ukoll, il-korla meqjusa sewwa meta l-mexxej juri li jkun hemm bżonn li jsir kif jgħid hu: "Iżda ma semgħux minn Mosè. Xi wħud minnhom ħallew għal filgħodu u ddewdilhom u tħassar, u Mosè għadab għalihom" (Eż. 16, 20). L-istess ħaġa għamel is-Sultan Sawl, meta sema' bil-logħba li n-nies kollha ta' Ġabes kienu qegħdin jonsbu kontra l-Iżraelin: "U malli sema' b'dan il kliem l Ispirtu ta' Alla ħataf lil Sawl, u dan saħan u inkorla bis-sħiħ" (1 Sam. 11, 6). L-istess ħaġa għadda minnha s-Sultan David (2 Sam. 12, 5). ■

FR MARIO ATTARD OFMCap

ĦENN GĦALIHA U GĦAD-DINJA KOLLHA!

L-isptar huwa wieħed mill-aqwa kotba tal-ħajja. Fih il-paġni huma tant fini u fl-istess ħin ħarxa. Fih il-kitba, xi kultant... xi kultant tkun imħarbxa filwaqt li drabi oħra tkun impittra. Insomma, hi x'inhi din il-kitba, fiha hemm triq tad-deheb li twassal il-misteru tal-ħajja!

X'ħajja, hux! U liema ħajja? Dik li hi mċajpra mill-mard jew inkella dik li tmur lil hinn mill-mard li tkun li mdawra bih? Jew, biex ngħid hekk, dik il-ħajja li hi mgħottija bl-għatu tal-mard u x-xjuħija? Hu x'inhu l-każ, l-isptar jibqa' l-laboratorju veru tal-ħsibijiet tal-intellettwali. Għax fl-isptar, mill-ġbid li jafu joħolqu l-kotba tal-karta, inkella dawk elettroniċi, wieħed jillandja, ħelu ħelu, inkella bi crash landing, għar-realtà tal-ħajja, liema realtà hi ta' ħafna xorta!

U hemm hi r-realtà! Li ssejjaħ! U li taqbad issejjaħ u ma tiqafx! Bħall-pager li jkolli fuqi fl-isptar. Jew, biex inkun aktar eżatt, wieħed minn tnejn li nġorr fuqi meta nkun on call. Li joħodni ma nafx fejn, fl-ispazju ristrett, kostrett u dirett tal-isptar, tal-ktieb tal-ħajja! Tal-ktieb li fih hemm kapitli qosra ħafna. Bħalma ċertament hu dan il-kapitlu li ħa naqsmu minn qalbi magħkom illum. Liema kapitlu jnissilli d-dmugħ jien u narah, nisimgħu jinqara, u għal ħafna ħin inħallih ikellimni, b'ħarstu f'għajnejja, waħdu, kif inhu!

IS-SODDA TAL-MARD: IS-SALIB L-ABJAD

Ġejt imsejjaħ f'sala partikolari, fejn persuna, li kienet qabdet it-triq għan-naħa l-oħra, kien hemm bżonn li ssirilha t-talba tad-Dilka tal-Morda. Inżilt, ngħaġġel kemm nista', biex nilħaq fil-ħin għaliex ftit minuti wara kont se nqaddes il-quddiesa. Kif il-membri tal-istaff rawni, waħda mill-infermieri dlonk qaltli: "Patri, tridx ngħidu l-familja ħa tiġi?" Għal din il-kelma ħassejt f'qalbi li kelli sempliċiment ngħidilha: "Iva! Għidilhom jiġu, jekk jogħġbok!"

Hemm kienet il-mara żagħżugħa. Fuq is-salib l-abjad. Is-salib artab imma kollu skald. L-iskald tal-mard. Jew tal-marda. Il-misħuta marda. Hemm kienet! Tiġġieled għal kull nifs li bdiet tieħu. Nifs wara nifs. U kull nifs sar importanti, uniku! Almenu jekk mhux għaliha, kien importanti li jittieħed għal dawk li kienu madwarha. Għax dak in-nifs kellu jagħti lama, abbli, ta' fejqan ukoll. Jew, jekk le, ta' aktar permanenza, lil dawk li ħabbewha, ibda mill-għażiż żewġha u spiċċa minn missierha.

O! Missierha! Kif qatt nista' ninsieh lil dan ir-raġel li min jaf kemm bata għaliha? Min jaf kemm, meta kienet għadha tarbija, refagħha fuq spallejh, imbagħad varaha ħa tagħti l-ewwel passi? Kien magħha fl-isbaħ żminijiet ta' ħajjitha! Issapportjaha meta kienet marida! Imma żgur li ma kinitx marida bħalma hi llum, hi u tieħu l-aħħar nifsijiet!

IL-KURUNELLA TAL-ĦNIENA DIVINA

Ammirajtu. Meta daħal intasab direttament ħdejha, sewwasew fuq in-naħa l-oħra ta' fejn kont jien. U qbadna nitolbu. Ovvjament it-talba, jiġifieri l-kurunella tal-Ħniena Divina! Bil-mod ta' kif talabha ntbaħt mill-ewwel kemm kien midħla tagħha. Il-ħrara li biha kien qed jitlobha wrietni, f'ħakka t'għajn, kemm irrikorra lejn Ġesù, l-Imgħallem tagħna, f'mumenti tassew koroh ta' ħajtu. U rrikorra mhux waħdu, iżda msieħeb mill-ħabel u mill-isem. Il-ħabel

– f'kelma waħda, il-kuruna. Jew aħjar il-katina li torbot l-art mas-sema. Il-pont bejn dak li jgħaddi u dak li jibqa' għal dejjem. U l-**isem**. L-**isem** ta' Ġesù, il-ħellies tal-umanità! U anki l-ħellies ta' dik is-sitwazzjoni li konna fiha, f'dak il-waqt kiefer u talbiża', bħala familja.

Bdejna nitolbu. U nfexx jitlob magħna, *b'leħen għoli u bid-dmugħ, lil dak li seta' jsalvah mill-mewt* (Lhud 5:7). Stenna naqra! Imma mhux hu kien qed imut! Mhux bintu kienet qed tissielet għall-aħħar nifs ta' ħajjitha? Mela, jekk dan hu l-fatt, l-għaliex kellu jitlob b'daqshekk ħrara biex il-Mulej isalvah mill-mewt? Hu kien għadu f'saħħtu! Kien għadu jista' jikkumbatti! Anki jekk kien mikdud u mikul minn din is-sitwazzjoni li bdiet tnawwarlu qalbu ta' missier li hu.

IL-ĠENITURI BI ĦRARA JITOLBU GĦAL ULIEDHOM

Biss, dan ir-raġel kien qed jagħmel l-esperjenza tant qawwija ta' ġenituri oħra li kellhom lil uliedhom fil-għawġ. Bħalissa jiġini f'moħħi l-episodju tal-Vanġelu tal-mara Kangħanija. X'qaltlu lil Ġesù? "Ħenn għaliha, Mulej, Bin David; binti għandha fiha xitan, u magħdura ħafna!" (Mt. 15:22). Rajtha? Smajtha? Ħassejt issa l-uġigħ tagħha ta' omm? Għax liema omm tieħu gost tara lil bint ġufha mkagħbra b'xi marda? Jew, agħar minn hekk, imħabbta mix-xitan? U ngħid jien, jekk din l-omm kienet hi li tat ħajjitha għal din il-bint, l-għaliex nisslitha, ġarritha f'ġufha, wilditha, rabbietha u baqgħet magħha, f'kelma waħda kienet hi li qasmet ħajjitha magħha għax tatha kollox, hekk li ħajjitha u ħajjet bintha saru nisġa waħda, kif issa tridha ma tgħidlux, lill-Mulej, "Ħenn għaliha"?

It-titlu li tatu din il-mara lil Ġesù jgħid kollox. Jew aħjar jgħid il-kollox li jista' tabilħaqq jingħad fuq Ġesù! Bin David! Bin Alla! Il-Messija mwiegħed! Għax ix-xitan kiddha lil din it-tifla. U aktar ma beda jkiddha, aktar l-omm bdiet tinkedd hi wkoll magħha. Għax kif jgħidu tant ġenituri: "Min iweġġa' lil uliedi jkun qed iweġġa' lili stess!" U l-għaliex ikunu mmexxija minn imħabba kbira għal uliedhom, dawn il-ġenituri jkunu lesti li jbatu kull tbatija huma basta jaraw lil uliedhom b'saħħithom, ferħana u lventi, ħa jgħixu u jgħixu bil-kotra!

"ĦENN GĦALIHA U GĦAD-DINJA KOLLHA!"

Wara kull invokazzjoni li bdejna nitolbu fil-kurunella tal-Ħniena Divina dan il-missier beda jitlob minn qalbu, kważi jokrob ukoll: *Ħenn għaliha u għad-dinja kollha!* Ismagħha t-talba tiegħu! It-talba msieħba mid-dmugħ! It-talba mimlija wġigħ! It-talba li, minkejja l-kruha tal-mard, hi mimlija bit-tama! U mgħarrqa fit-tama! *Ħenn għaliha!* Iva, Mulej! Għaliha trid tħenn! Għax hi qiegħda fil-bżonn! Għax hi għandha bżonnok! Tal-għaġeb dan il-missier, li mar lil hinn mill-mara l-Kangħanija! Għax qed jinsa lilu nnifsu u jmur fuq bintu stess! Biex il-Mulej ikollu ħniena minnha. Għaliha nnifisha… għaliha li, f'dak il-ħin, mhux biss kienet qed tirrappreżenta lid-dinja, iżda f'ċertu sens kienet id-dinja kollha kemm hi! Mhux biss l-għaliex kienet parti mill-umanità, mir-razza tal-bnedmin, iżda d-dinja kollha kienet miġbura fiha.

Min jaf? Forsi bintu, għal dan il-missier b'qalbu minfuda, kienet l-istess dinja tiegħu? Jista' jkun. U ma niskantax li hu hekk! Alla jaħfrilha oħti, għal missieri, Alla jaħfirlu wkoll, id-dinja kienet għalih! U meta kienet qed tmut għalih kienet qed tmut ukoll id-dinja tiegħu kif kien jafha hu. U b'dak kollu li ħolom li oħti kellha tkun. Biss, lil hinn minn dan kollu, dan il-missier seħħlu, fil-punt tal-mewt ta' bintu, jerġa' jagħtiha lura lil Dak li ħalaqhielu!

U tahielu bħala rigal imgeżwer fil-ħniena! Dik il-ħniena li waħedha biss tgħinna ngħixu f'din l-art (Lhud 5:7) mimlija inkwiet u problemi. Dik il-ħniena li ġġagħlna *noffru talb u suppliki b'leħen għoli u bid-dmugħ* (Lhud 5:7) għal dawk li aħna nħobbu, u nħobbu minn qalbna! Bħalma offra dan il-missier għal bintu, li għaddiet għal għand il-Missier fl-istess età li Ġesù għadda għal għand Missieru, dik ta' 33 sena! ■

FR PAWL BUGEJA OFMCap

"MIN MEJJET FIS-SAKRA U MIN MEJJET GĦAL QATRA!"

TĦEJJIJA GĦALL-ESPERJENZA

L-esperjenza tiegħi fil-Filippini bdiet minn kmieni din is-sena, hekk kif bdejt bit-tħejjijiet b'għadd ta' attivitajiet żgħar sabiex kif inkun hemm inkun nista' nagħti ftit għajnuna lil min hu fil-bżonn.

Kienu għadd ta' persuni li għenu sabiex dan ikun possibbli. Anke voluntiera mill-Filippini, wara li bgħatt il-flus biex jixtru l-affarijiet tal-ikel li konna se nqassmu, ħejjew il-basktijiet bix-xirjiet tal-ikel minn qabel.
Kollox jasal, u hekk wasal il-jum li fih tlaqt lejn il-Filippini, li huma magħmula minn aktar minn 7,100 gżira!

MANILA

Manila hi mogħnija bi ġmiel naturali, bini bi strutturi moderni u sbieħ, imma wkoll bl nħawl fejn tara u tmlss il-faqar ta' tant nies.

Kien il-Ħadd li mort flimkien mal-voluntiera sabiex inqassmu 200 xirja lin-nies li jgħixu fl-islums ta' Antipolo. Minkejja l-faqar li jgħixu fih, jekk huma neqsin minn kollox żgur li mhumiex neqsin mit-tbissima dejjem fuq fommhom u sens kbir ta' ospitalità.

Wara li spiċċat il-quddiesa kellimniehom u għednielhom li dak li se nqassmu ngħata minn għadd ta' benefatturi Maltin.

Hekk qassamna l-ikel kollu u ħallejna tant ferħ u radd il-ħajr lil tant familji.
Inkompli fl-aħħar dwar din l-esperjenza f'Antipolo.

BATAAN

Din iż-żjara fil-Filippini ħaditni wkoll Bataan, fil-

parroċċa dedikata lil Santa Katerina, fejn hemm Patri Joe Cremona, patri tas-Soċjetà Missjunarja ta' San Pawl, li hu l-kappillan tal-parroċċa. Dan il-patri laqagħna u għaddejna weekend għandu. Hu wkoll jgħin sabiex tfal u żgħażagħ jitgħallmu strument u hekk ifforma orkestra. Din l-orkestra tat-tfal kienet anke ġiet mistiedna Malta u pajjiżi oħra.

Hawn kelli l-okkażjoni li niċċelebra l-festa ta' Santa Katerina, fejn ikkonċelebrajt mas-saċerdoti Maltin l-oħra u mal-isqof tal-post. Festa ħelwa u sempliċi, festa tal-familja, fejn il-familji jistiednu lil qrabathom u jinġabru jieklu, jitkellmu u jkantaw il-ġurnata kollha. Wara l-quddiesa tal-festa, li kienet filgħodu, ġie ċċelebrat is-sagrament tal-magħmudija, fejn 50 persuna minn trabi sa adulti ġew mgħammda.
Kelli l-grazzja wkoll li niltaqa' ma' Suor Celina Cini mill-kongregazzjoni tal-Franġiskani tal-Qalb ta' Ġesù ta' Malta, li kont ilni ma naraha 30 sena! Is-sorijiet f'din il-parroċċa jmexxu skola kbira u għandhom id-dar tal-formazzjoni. Hawn f'Bataan sajjart ikel Malti għall-Maltin u nies lokali wkoll.

ANTIPOLO

Erġajt mort ukoll lura lejn Antipolo, fejn il-Ħadd ikkonċelebrajt mas-saċerdot li jieħu ħsieb spiritwalment

dawn in-nies.

Sewwasew l-ewwel darba, meta konna qassamna l-basktijiet bl-ikel, niftakar sewwa kif dawk li kienu fil-kappella għall-quddiesa daru miegħi u talbuni jekk hux possibbli ngħinhom biex jirranġaw il kappella li fiha jiċċelebraw l-ewkaristija.

NIRRESTAWRAW KAPPELLA FLIMKIEN

Din il-kappella hekk fqira hi magħmula minn żewġ pilastri tal-konkos li jżommu parti mis-saqaf tal-pjanċi msadda taż-żingu, imbagħad b'għadd ta' injam li jżomm il-bqija. Parti oħra tas-saqaf hi magħmula minn strixxi tal-ħadid u mgħottija b'biċċa kanvas li sfortunatament hi mċarrta u mtaqqba, u hekk meta taħsel tagħmel ix-xita waqt il-quddiesa n-nies jisfaw imxarrba. Il-ħitan tal-ġnub u l faċċata tal kappella ma jeżistux; hekk ukoll hi bla apertura jew bieb. L-art hi tal-konkos u l-artal magħmul minn zokk ta' siġra u l-wiċċ tal-konkos.

Huma talbuni hux possibbli li ngħinhom, għax huma fil-faqar tagħhom ma jistgħux

jagħmlu tajjeb għal dan. Il-kappella hija ddedikata lill-Immakulata Kunċizzjoni.

Jiena għedtilhom li nagħmel li nista', u għalhekk qed indur lejn il-ġenerożità tagħkom, għeżież qarrejja, sabiex min jixtieq u min jista' ngħinu lil dawn ħutna Nsara jkollhom post xieraq biex jitolbu u jiċċelebraw il-quddiesa, biex ikunu jistgħu jinbnew it-tliet faċċati tal-kappella, l-aperturi u dak li hu meħtieġ, b'mod sempliċi iżda ta' bżonn.

Min jixtieq joffri xi offerta jista' jikteb lili, Patri Pawl Bugeja OFMCap, il-kunvent tal-Kapuċċini, Triq F. X. Fenech, il-Furjana. In-numru tal-mobile hu 99966386.

F'isem dawn ħutna nroddilkom ħajr. Kull qatra tgħin! ■

IS-SUR ROBBIE MAMO - ĦALLIENA BENEFATTUR U ĦABIB KBIR TAGĦNA

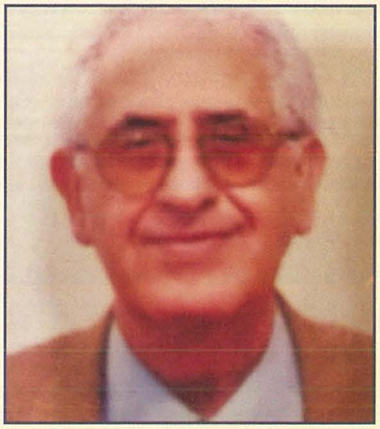

Fl-ewwel jiem tas-sena l-ġdida, proprju nhar il-Ħamis 9 ta' Jannar 2020, irċevejna l-aħbar tal-mewt tas-Sur Robbie Mamo mill-Furjana. It-tifkira ta' Robbie hija waħda li tfakkarna fil-parabbola tat-talenti – kif lil dak li tah ħamsa ħaddimhom biex għamilhom għaxra. Fost it-talenti li ħaddem Robbie kien hemm dawk tal-għerf u l-imħabba li huwa kellu lejn il-lingwa Maltija, b'mod illi huwa offra tant mill-ħin tiegħu biex jikkoreġi b'metikolożità u b'impenn diversi kitbiet li kienu ppreparati għall-istampa. Fost dawn ma nistax ma nsemmix is-snin li matulhom huwa kien jikkoreġi *Kliem il-Ħajja* u d-*Dawl Franġiskan*, żewġ pubblikazzjonijiet tal-Kapuċċini. Dan ix-xogħol huwa għamlu b'dedikazzjoni u mingħajr interessi ta' flus, imma bi mħabba lejn il-Knisja li huwa kien iħobb, speċjalment Knisja fqira li huwa għamel esperjenza tagħha meta mar diversi drabi l-Indja, post li kien tant għal qalbu. Nitolbu sabiex il-Mulej jilqgħu għandu bħala "qaddej tajjeb u fidil" filwaqt li nitolbuh jitlob għalina mis-sema. ■

JOSEPH C. CAMILLERI
BA; DEAM; M.ED. (PL. & MĠT)

SAN ĠUŻEPP
150 SENA PATRUN TAL-KNISJA UNIVERSALI

LEĠĠENDA TARXINIŻA

Fi Triq Lanzon f'Ħal Tarxien kien hemm tliet ħwienet tax-xogħol, tnejn jaħdmu l-aperturi u l-ieħor ir-roti tal-karettuni. Meta kont żgħir, fis-snin ħamsin tas-seklu l-ieħor, kont nieħu pjaċir nara l-prodotti tagħhom esebiti fuq il-bankina. Dejjem kont tara xi rota ta' xi karettun lesta minn kollox biex tiġi mżejna b'disinji mimlija daqs bajda bl-ilwien. Min-naħa l-oħra, il-mastrudaxxa tal-aperturi, magħruf minn kulħadd bħala 'Patrijarka', kien devot ta' San Ġużepp. Oreste, li kien il-mastrudaxxa l-ieħor, ma kienx ikollu x-xogħlijiet tiegħu fuq il-bankina.

Jum wieħed waqaf quddiem il-bankina tal-ħanut tiegħu biex jammira xi bċejjeċ ta' gallerija. F'daqqa waħda l-mastrudaxxa ġle fuql u saqsieni jekk irridx xi darba mmur naħdem miegħu. Jien bdejt nidħaq.

Billi bdiet nieżla x-xita dħalt fil-bieb tal-ħanut. F'rokna kellu salt injam fuq xulxin. Kien hemm żewġ bankijiet twal bl-għodda u bċejjeċ tal-injam. Mal-ħajt kien hemm stampa tal-Lunzjata. Biswit l-istampa kien hemm kollezzjoni ta' ritratti tal-mejtin. Milli jidher ried jieqaf ftit mix-xogħol. Dar fuqi u qalli li San Ġużepp kien il-patrun tal-mastrudaxxi. Wara saqsieni jekk nafx xi storja fuq San Ġużepp.

Ftit wara beda jirrakkontali leġġenda li wara sirt naf li kienet leġġenda popolari fost it-Tarxiniżi – il-leġġenda ta' San Ġużepp. Din il-leġġenda sabet ruħha fi ktieb li kien ħareġ wieħed kittieb Tarxiniż – il-Kavallier Rafel Bonnici Calì. Bejn dak li kiteb il-Kavallier u dak li niftakar li qalli Patrijarka kien hemm xi differenzi. Din hija ħaġa normali, għaliex in-narraturi mhux dejjem jimxu biss fuq l-istorja. Kull narratur kien ikollu l-istil tiegħu kif jirrakkonta.[1]

IL-LEĠĠENDA

San Ġużepp kien mastrudaxxa, il-mastrudaxxa ta' Nazaret. Hu kien jaħdem l-injam bil-lexxuna. Barra l-lexxuna kellu wkoll il-furmatur, l-iskalpell, il-martell u t-tnalja. Li kien jonqsu kien is-serrieq. Jista' jkun li hu qatt ma kien ra serrieq f'ħajtu.

Jum wieħed San Ġużepp fettillu jivvinta xafra wiesgħa biex jillixxa l-injam. Wara li qatta jum sħiħ 'jilgħab', ħoloq xafra. Waqt li kien qed jaħdem fuq din ix-xafra, ix-xitan beda jdur 'l hawn u 'l hemm. Ix-xitan ma ħamlux jaħdem fil-kwiet. Ried jirrabja lil San Ġużepp. Filgħaxija, meta San Ġużepp għalaq il-bieb tal-ħanut, daħal ix-xitan. Sab ix-xafra u beda jsammar fuqha bil-martell b'kemm kellu saħħa. Sammar u sammar u sa fl-aħħar ix-xafra xxellfet kollha. Ix-xitan ħa x-xafra f'idu u beda

REFERENZI

1. Bonnici Calì R., *Kitbiet imżewqa, twemmin, storja, arti u folklor*, Pubblikazzjoni Leħen is-Sewwa, vol. 1, Malta 1987, pp. 85-88

San Ġużepp – il-vara fil-knisja arċipretali ta' Ħal Tarxien

jidħaq kemm jiflaħ. Ix-xitan kellu seba' mitt sena biex jara lil San Ġużepp jirrabja.

L-GĦADA

Meta sebaħ San Ġużepp daħal fil-ħanut biex ikompli x-xogħol fuq ix-xafra. Ħa x-xafra f'idu u beda jippruvaha. Ix-xitan ma felaħx aktar, dar fuq San Ġużepp u qallu mingħajr tlaqliq: "Issa oqgħod sinnha! Ħaħaħa!" San Ġużepp ħa x-xafra f'idejh u bil-kalma kollha dar fuq ix-xitan u qallu: "Issa x-xafra ġiet aħjar milli kienet. Għandi bżonn inkompli nkissrilha x-xafra u nagħmlilha s-snien." Meta sema' dan il-kliem ix-xitan irrabja fuq li rrabja.

Ix-xitan ħareġ mill-ħanut. Ħalqu kien mimli ragħwa. Beda jdur fit-toroq ta' Nazaret. Sab wieħed bidwi jaħdem bil-moħriet. Billi kien jum tax-xema', il-bidwi kien mimli għaraq. Kien għeja. Mar fuqu u beda jmisslu l-moħriet. Il-bidwi beda jirrabja. Miskin il-bidwi!

IL-ĦBIBERIJA MA' PATRIJARKA

Jien u Patrijarka bqajna ħbieb. Kull meta ommi kienet trid xi ħaġa mingħand iz-zija Marì, oħtha, kienet iddur fuqi. Biex immur għand iz-zija kelli ngħaddi minn quddiem il-ħanut ta' Patrijarka.

Ġieli l-bankina kienet tkun mimlija daqs bajda bl-affarijiet tal-galleriji u twieqi, u ġieli kellha l-antiporta tal-ħanut magħluqa. Biż-żmien tgħallimt xi ħaġa fuq il-ħajja tal-mastrudaxxa. Daqqa tieqa, daqqa bieb, daqqa antiporta, Patrijarka kien dejjem sejjer. Meta kien jarani kien isellimli u jien bdejt nagħmel bħalu.

L-istorja ta' San Ġużepp kont smajtha minn fomm diversi xjuħ tar-raħal, min inaqqas xi biċċa mill-istorja u min iżid xi ħaġa fuq San Ġużepp.

Hekk konna ngħixu. Nies sempliċi, naqilgħu l-ħobża ta' kuljum, bħalma kien jagħmel il-mastrudaxxa ta' Nazaret. ■

FR MARTIN MAMO OFMCap

SAN FRANĠISK T'ASSISI QADDIS MUDELL GĦAD-DINJA TAL-LUM (IT-TIENI PARTI)

IL-PAPA INNOĊENZ III JBIEREK LIL FRANĠISKU U L-ORDNI TIEGĦU

Għalkemm ma tkellimx bil-kelmiet diffiċli tal-għorrief, ma kinux ulied il-poplu biss dawk li ssaħħru minn kliemu. L-għani Bennard ta' Quintavalle u l-ġurista Pietru Cattani fis-16 ta' April 1208 wrewh li xtaqu li flimkien miegħu jaqsmu l-istess ħajja tiegħu. Imma mal-għonja u l-għorrief malajr tħalltu l-foqra u s-sempliċi. Ġimgħa biss wara ra l-ewwel tnejn, propju fit-23 t'April.

Żagħżugħ fqajjar jismu Eġidju talbu biex jingħaqad miegħu. Dan Eġidju kien bniedem sempliċi u ġust u jibża' minn Alla, li għex ħajja twila u ħallielna eżempji fil-qdusija, fil-ġustizzja u fil-pjetà, fl-ubbidjenza perfetta, fil-ħidma tal-id, fil-ħajja ta' ġabra u fil-kontemplazzjoni qaddisa (Cel. I, 224). Tul dik is-sena 1208 kien hemm tmienja oħra li għażlu dik l-għamla ta' ħajja. Franġisku, li ried jgħix dejjem f'ubbidjenza lejn il-Knisja, fis-sena 1209 ħadhom miegħu Ruma quddiem il-Papa Innoċenz III. Il-Papa sabha diffiċli biex jagħtihom l-approvazzjoni tiegħu, imma l-Mulej nebbħu li kien sejjer jinqeda b'dak il-bniedem Franġisku sabiex il-Knisja ma tiġġarrafx.

L-Istatwa li tqiegħdet quddiem il-Lateran, il-katidral ta' Ruma fejn jidher San Franġisk b'idejh merfugħin bħallikieku qiegħed iżomm fuq riġlejh il-bini tal-knisja, hi tifkira

ta' dik il-ħolma tal-Papa Innoċenz III li kien approva dik il-ħajja komunitarja u ta' appostolat li kienu qed jagħmlu fost il-poplu.

Żera' ma' kullimkien il-kelmiet tal-Evanġelju, u mhux dejjem kellu bżonn jitkellem biex iwassal il-Kelma t'Alla. L-eżempju tal-ħajja tiegħu u anki s-sempliċi mixi fit-triq kienu ta' edifikazzjoni għal kulħadd. Il-qaddis Franġisk ried iwassal lil Kristu. Għalhekk hu tkellem dejjem bil-kuraġġ biex ixandar il-verità. Anki l-għorrief u l-kbar tad-dinja kienu jisimgħuh, u l-kelmiet imqanqla tiegħu ġieli ġiebu fihom sens ta' biża' li ma setax ma jiswilhomx ta' ġid. Minkejja dan, il-bniedem li ssejjaħ 'dawl mibgħut mis-sema', 'il-mibgħut minn Alla', jew 'Kristu ieħor', emmen li ma kienx jistħoqqlu li jkun saċerdot. Għalhekk hu għażel li jibqa' jservi lil Alla bil-ministeru ta' djaknu.

Il-qasam ewlieni tal-ħidma appostolika ta' San Franġisk kien l-Italja, għaliex f'din l-art hu ħadem bla waqfien mis-sena 1208 'l quddiem. Imma dak li tant kellu jifraħ għall-fatt li xi whud minn uliedu fl-Ordni tal-Minuri mietu f'art tal-missjoni għal Kristu, ma setax ma jkunx hu nnifsu mħeġġeġ bl-istess entużjażmu. Il-ħeġġa missjunarja u x-xewqa tal-martirju ngħaqdu flimkien f'San Franġisk. Imma l-ewwel darbtejn li pprova jmur lejn is-Sirja u l-Marokk, Alla wrieh li dik ma kinitx ir-rieda tiegħu għalih. Darba minnhom tempesta u darb'oħra l-mard reġġgħuh lura lejn art twelidu.

SANTA KLARA

Fis-sena 1212 San Franġisk waqqaf it-tieni ordni tiegħu, li kien dak tas-sorijiet. Fil-bidu ssejħu "d-Dami Fqajrin ta' San Damjan". Għalkemm San Franġisk kien ir-ruħ ta' din l-istituzzjoni, huma sabu mexxejja kbira f'dik l-ewwel mara li qabel kulħadd għażlet li timxi wara Kristu bil-għajnuna ta' San Franġisk. Din il-mara qaddisa kienet Klara t'Assisi ommna, li minnha s-sorijiet issejħu 'Klarissi'.

Ftit wara t-tluq tal-ewwel missjunarji tiegħu, San Franġisk innifsu, fl-24 ta' Lulju 1219, salpa lejn l-Eġittu. Is-Sultan Malik el-Kamil laqgħu tajjeb u sema' l-kelma tiegħu. Is-Sultan inġibed lejn dak il-bniedem għax kien konvint li riedlu l-ġid, imma ma ħalliex It-twemmin Musulman tiegħu. San Franġisk ma ngħatax il-martirju għal Kristu bid-demm imma bit-tbatija tal-mard li ħakmu.

IL-BNIEDEM TAT-TBATIJA

Skont Fra Tumas minn Celano, Franġisku kien ibati bit-tuberkulożi pulmonari, bil-fwied, bil-milsa, bl-istonku, bil-malarja u bil-paraliżi temporali fil-kordi vokali. Meta ħa sehem fil-Ħames Kruċjata fl-Eġittu fl-1219, huwa ħa infjammazzjoni f'għajnejh, l-*aphtalmia*, kellu l-ilma f'saqajh u fuq kollox kellu l-ħames pjagi ta' Sidna Ġesù Kristu. Personaġġ li jeżalta, jgħolli l-moral, figura trijonfali quddiem it-tbatija. Huwa mudell ta' mħabba quddiem il-mibegħda, ta' fedeltà quddiem l-iżlealtà, sagrifiċċju quddiem l-egoiżmu u kuraġġ quddiem id-dgħufija. Huwa xempju li jħobb u ma jittradix, li terfa' salibek u timxi wara Kristu; ċaħda kbira tiegħu nnifsu għall-imħabba t'Alla, b'sottomissjoni kbira lejn il-Knisja. "Ħuna Franġisk wiegħed ubbidjenza u qima lejn il-Papa Onorju u lil dawk li jiġu warajh" (*Reg.*, kap. 1). Għalih kien impossibbli li tkun leali lejn l-Evanġelju bla ma tkun ubbidjenti lejn il-Knisja, għax il-Knisja hija l-unika għalliema tal-Evanġelju b'awtorità. L-isem li għażel għal uliedu ħadu mill-Evangelju: "Dak li tkunu għamiltu ma' wieħed **mill-iżgħar** fost dawn ħuti, tkunu għamiltuh miegħi." Għalhekk aħna nissejħu **'aħwa minuri'** jew **'aħwa żgħar'**. Fit-*Testment* kiteb: "l-aktar għoli nnifsu nebbaħni li kelli ngħix skont l-Evanġelju mqaddes". ■

TIFKIRA TAD-DEHRIET 2020

L-EWWEL DEHRA. IT-TLIETA 11 TA' FRAR
Fr Effie Mallia OFMCap, Provinċjal

IT-TIENI DEHRA. IL-ĠIMGĦA 14 TA' FRAR
Fr Ivan Scicluna O.Carm

IT-TIELET DEHRA. IT-TLIETA 18 TA' FRAR
Fr Alex Scerri O.Carm

IR-RABA' DEHRA. L-ERBGĦA 19 TA' FRAR
Fr Emmanuel Abela OFMCap

IL-ĦAMES DEHRA. IL-ĦAMIS 20 TA' FRAR
Fr Elmar Pace OFMCap

IS-SITT DEHRA. IL-ĠIMGĦA 21 TA' FRAR
Fr Jethro Bajada OFMCap

IS-SEBA' DEHRA. IL-ĦADD 23 TA' FRAR
Fr Timon Mercieca

IT-TMIEN DEHRA. IT-TNEJN 24 TA' FRAR
Fr Dominic Sultana

ID-DISA' DEHRA. IT-TLIETA 25 TA' FRAR
Fr Joe Buttigieg OFMCap

IL-GĦAXAR DEHRA. IL-ĦAMIS 27 TA' FRAR
Fr Karm Dimech OFMCap

IL-ĦDAX-IL DEHRA. IL-ĠIMGĦA 28 TA' FRAR
Fr Frans Abdilla

IT-TNAX-IL DEHRA. IL-ĦADD 1 TA' MARZU
Fr William Bartolo OFMConv

IT-TLETTAX-IL DEHRA. IT-TNEJN 2 TA' MARZU
Fr Clive Camilleri OFM

L-ERBATAX-IL DEHRA. IL-TLIETA 3 TA' MARZU
Fr Joe Libreri OFMCap

IL-ĦMISTAX-IL DEHRA. L-ERBGĦA 4 TA' MARZU
Fr Claudio Borg OP

IS-SITTAX-IL DEHRA. L-ERBGĦA 25 TA' MARZU
Kan. Fr Antione Borg

IS-SBATAX-IL DEHRA. IT-TLIETA 7 TA' APRIL
Ma ssirx. Il-Ġimgħa Mqaddsa

IT-TMINTAX-IL DEHRA. L-ERBGĦA 16 TA' LULJU
Fr Charles Cini, Arċipriet tal-Furjana

MATUL IL-JIEM TAD-DEHRIET

Mit-Tnejn sas-Sibt.

9.30am	Rużarju u Kurunella
10.00am	Quddiesa
5.30pm	Adorazzjoni
6.00pm	Rużarju u Kurunella
6.30pm	Quddiesa

IL-ĦADD

10.30am	Rużarju u Kurunella
11.00am	Quddiesa
5.30pm	Adorazzjoni
6.00pm	Rużarju u Kurunella
6.30pm	Quddiesa

KIF BDIET ID-DEVOZZJONI TAT-TLIET AVE MARIJIET

Fost id-devozzjonijiet lejn il-Madonna hemm waħda speċjali: dik tat-Tliet Ave Marijiet kuljum. Imma minn fejn bdiet din id-devozzjoni?

Il-bidu tagħha kien fis-seklu 13 u hija marbuta ma' Santa Matilda ta' Hackeborn, soru Benedittina, li lilha l-Madonna wriet kif trodd ħajr lit-Trinità qaddisa għall-privileġġi mogħtija lilha.

Santa Matilda twieldet fl-1241 ġewwa familja nobbli. Jum wieħed, meta kienet qiegħda timmedita fuq il-mewt, talbet b'ħerqa lil Omm Alla tgħinha fl-aħħar mumenti ta' ħajjitha.

Hija semgħet lill-Madonna tgħidilha:

"Iva, hekk nagħmel, imma rridek titlob tliet Ave Marijiet kuljum. Bl-ewwel waħda inti titlob li hekk kif Alla l-Missier għollieni fuq it-tron tal-glorja, bħalma qatt lil ħadd, u għamilni l-ħlejqa qawwija fis-sema u fl-art, jien inkun nista' ngħinek u nsaħħek fuq l-art u nħarsek minn kull qawwa tal-għadu. Bit-tieni Ave Marija inti titlob biex hekk kif l-Iben t'Alla mlieni bl-għerf, tant li għandi tagħrif tat-Trinità qaddisa iktar mill-qaddisin kollha, inkun nista' ngħinek fl-aħħar mumenti ta' ħajtek, nimlielek lil ruħek bid-dawl tal-fidi u tal-għerf veru, biex id-dellijiet tal-iżball u tal-injoranza ma jdallmukx. Bit-tielet waħda inti titlob biex bħalma l-Ispirtu s-Santu mlieni bil-ħlewwa ta' mħabbtu, u għamilni hekk maħbuba, hekk li wara Alla jiena l-aktar ħelwa u ta' ħniena, jien ngħinek fl-aħħar siegħa ta' ħajtek billi nimlielek ruħek b'tant ġentilezza tal-imħabba divina li kull niket u kull morr fil-waqt ta' mewtek jinbidel fi ħlewwa."

Din mhix l-unika rivelazzjoni lil din il-qaddisa tad-devozzjoni lejn it-tliet Ave Marijiet. Reliġjuża oħra li għexet fl-istess żmien ta' Matilda, Santa Gertrude, magħrufa bħala 'l-kbira', kellha dehra sabiħa u rivelazzjoni oħra. Ġara hekk: Waqt l-Għasar tal-festa tat-Tħabbira tal-Mulej, fil-ħin tal-kant tal-Ave Marija, Santa Gertrude, f'daqqa waħda, rat tliet għejun ta' ilma ħerġin mill-qlub tal-Missier, tal-Iben u tal-Ispirtu s-Santu, li mbagħad nifdu l-Qalb tal-Verġni mbierka.

F'dak il-waqt hija semgħet leħen jgħid: "Wara l-qawwa tal-Missier, l-għerf tal-Iben u l-ħniena tenera tal-Ispirtu s-Santu, xejn ma jħabbatha mal-qawwa, l-għerf u l-ħniena tenera ta' Marija."

Il-Verġni Marija wiegħdet lil Santa Matilda li kull min jitlob tliet Ave Marijiet kuljum ikollu l-għajnuna tagħha f'ħajtu u għajnuna speċjali fil-punt tal-mewt; il-Verġni Marija tidhrilhom b'dija u sbuħija, u li dehra waħidha timliehom bil-faraġ u l-hena tal-ġenna.

Ma' dawn iż-żewġ qaddisin hemm qaddisin oħra li ġabu 'l quddiem din id-devozzjoni, bħalma kien San Alfons Marija de Liguori, li ta' spiss kien jirrakkomandaha, jew San Ġwann Bosco, li kien jissuġġeriha liż-żgħażagħ. San Piju ta' Pietrelcina kien ukoll qal li ħafna jikkonvertu bil-prattika ta' din id-devozzjoni.

KIF TITLOB IT-TLIET AVE MARIJIET:
Marija, Omm tiegħi, ħarisni milli naqa' fid-dnub il-mejjet bil-qawwa li tak il-Missier Etern.
Ave Marija

Marija, Omm tiegħi, ħarisni milli naqa' fid-dnub il-mejjet bl-għerf li tak l-Iben.
Ave Marija

Marija, Omm tiegħi, ħarisni milli naqa' fid-dnub il-mejjet għall-imħabba li tak l-Ispirtu s-Santu.
Ave Marija

Tagħlaq bil-Glorja... u b'din it-talba qasira:
Marija, bit-tnissil bla tebgħa tiegħek saffi lil ġismi u qaddisli lil ruħi.
(Din it-talba għandha indulġenza mill-Papa San Piju X.) ■

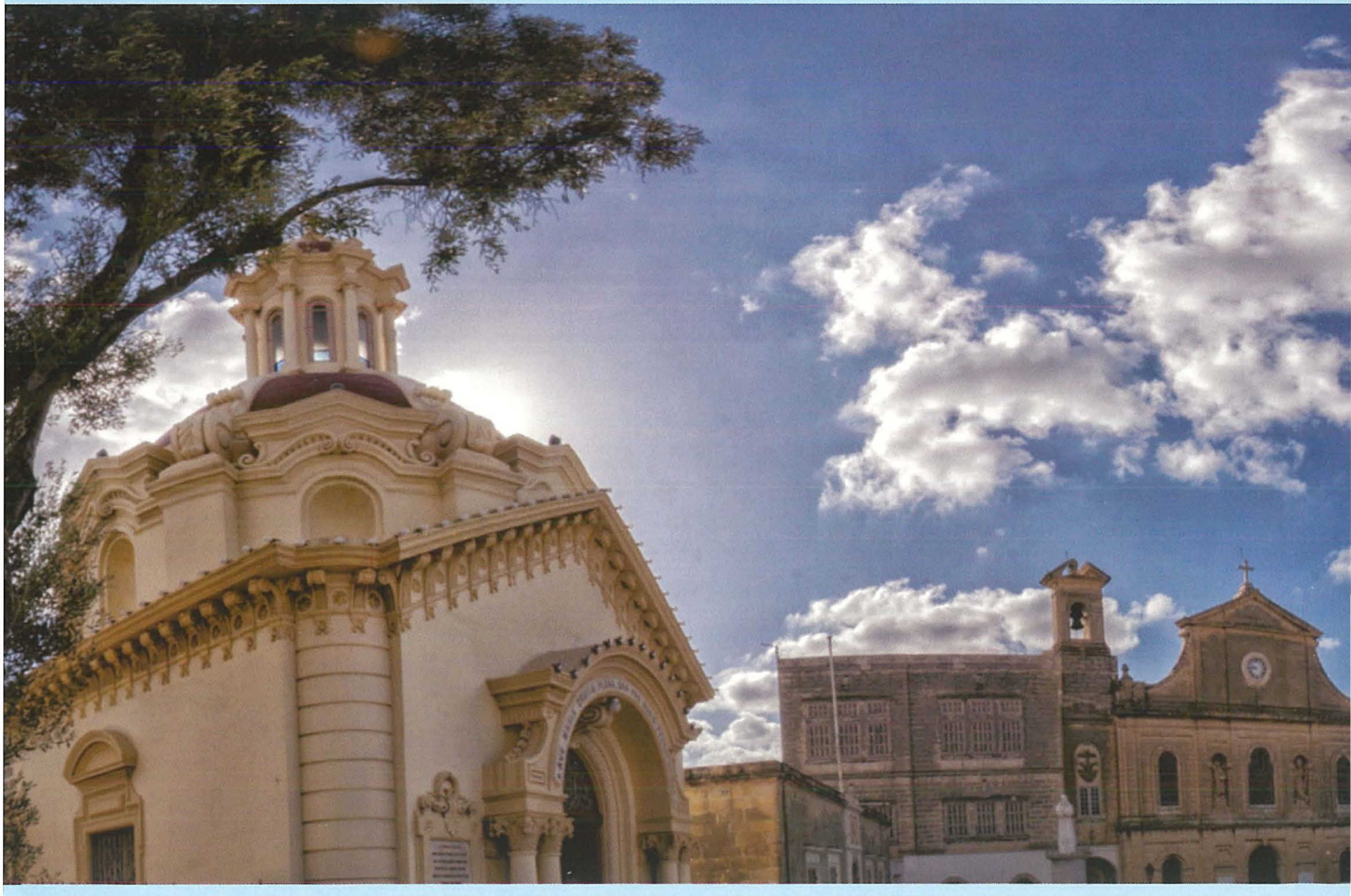

FR PHILIP CUTAJAR OFMCap

PATRI MARCELLINO VELLA IL-BNIEDEM LI TA QALBU, MOĦĦU U JDEJH F'ĦIDMA BLA WAQFIEN FAVUR IL-FQAR

Ħuna Patri Marcellino Vella, Franġiskan Kapuċċin

It-Tnejn, 21 ta' Ottubru 2019 oħtna l-mewt reġgħet żaret il-fraternità provinċjali tagħna l-Franġiskani Kapuċċini permezz tal-mewt ta' Ħuna Marcellino Vella. Dan Ħuna għadda għall-ħajja ta' dejjem fl-Isptar Mater Dei wara ftit jiem ta' kura medika, fl-età ta' 86 sena. Il-funeral tiegħu sar l-Erbgħa 23 ta' Ottubru fil-knisja ta' San Ġużepp Ħaddiem fix-Xemxija, il-post fejn dan Ħuna għadda l-aħħar 33 sena minn ħajtu. Il-quddiesa tal-funeral tmexxiet mill-Vigarju Provinċjali tagħna, Ħuna Patri Hayden Williams, fl-assenza tal-Ministru Provinċjali minħabba li kien jinsab barra minn Malta għal-laqgħat tal-provinċjali tal-pajjiżi Ewropej.

HJIEL MINN ĦAJTU

Ħuna Marcellino twieled fil-parroċċa tat-Trinità Qaddisa fil-Marsa nhar l-4 t'Awwissu tas-sena 1933. Il-ġenituri tiegħu huma Joseph u Pauline xebba Xuereb. Huwa

Patri Marcellino Vella flimkien mal-ġenituri u l-10 ħutu

Patri Marċell ibierek iċ-ċrieket tal-engagement ta' neputih Jude Muscat u l-għarusa tiegħu f'Awwissu tas-sena 1977

ngħata l-isem ta' Francis. Huwa r-raba' wild fost għaxar aħwa. Ħutu l-oħra huma Emily, Johnny (mejjet), Annie, Freddie (mejjet), Mary (mejta), Joe, Doris, Violet (mejta), Antoinette (mejta) u Carmen.

Għalkemm twieled il-Marsa, tfulitu u żgħożitu għexhom il-Ħamrun. Meta kien għadu żagħżugħ kien ħadem fix-xogħol tal-faċċata u tal-koppla tal-knisja ta' San Gejtanu fil-Ħamrun. Fi żmien il-gwerra, bejn is-snin 1940 u 1945, flimkien mal-familja, għex fir-raħal ta' Għajnsielem f'Għawdex. Wara li ħass is-sejħa li jingħata b'ġenerożità fl-għalqa tal-Mulej billi jħaddan il-kariżma Franġiskana, għażel li jidħol mal-Kapuċċini.

Huwa ta bidu għas-sena tan-novizzjat nhar il-festa ta' Marija Immakulata, tat-8 ta' Diċembru tas-sena 1956. Sena wara għamel l-ewwel professjoni reliġjuża tiegħu, jiġifieri nhar il-15 ta' Diċembru tas-sena 1957. Baqa' miexi 'l quddiem fil-mixja tiegħu lejn il-konsagrazzjoni fil-ħajja reliġjuża sakemm nhar is-6 ta' Jannar tas-sena 1961, festa tal-Epifanija, intrabat bil-professjoni perpetwa bħala membru sħiħ fl-Ordni tal-Franġiskani Kapuċċini. Fit-tħejjija tiegħu għas-saċerdozju, sentejn wara, jiġifieri nhar id-9 ta' Marzu tas-sena 1963, irċieva l-ordinazzjoni presbiterali flimkien mal-Aħwa Kapuċċini Patri Valent Calleja, Patri Mawrizju Cassar, Patri Silvestru Bonavia, Patri Paċifiku Gusman, u Patri Lwiġi Saliba. Dawn iċċelebraw għeluq il-50 sena bħala presbiteri fis-sena 2013 fil-knisja parroċċa tat-Trinità Qaddisa fil-Marsa.

MISSJUNARJU FL-INDJA

Ħuna Patri Marċellinu, proprju sentejn wara li rċieva l-ordni tal-presbiterat, talab sabiex tiġi milqugħa mis-superjuri tiegħu x-xewqa qaddisa li kienet ilha tberren f'moħħu u tħeġġeġ f'qalbu, jiġifieri dik li jkun missjunarju. Dak iż-żmien il-provinċja tagħna l-Kapuċċini kellha fdata fir-responsabiltà tagħha l-missjoni ta' Jhansi fil-Kenja, bl-Isqof Malti Mons. Franġisku Saverju Fenech bħala l-ewwel isqof tad-djoċesi ta' Jhansi u Ħuna Patri Raniero Zammit bħala s-superjur regolari tal-missjunarji Kapuċċini Maltin. Dak iż-żmien il-missjunarji Maltin minbarra fid-djoċesi ta' Jhansi kienu wkoll preżenti fl-arċidjoċesi ta' Bhopal.

Patri Marcellino Vella flimkien mal-Arċisqof Mons. Eugene D'Souza u missjunarji Kapuċċini maltin oħra

It-talba ta' Ħuna Patri Marċell intlaqgħet. Huwa ta bidu għall-ħajja missjunarja proprju nhar l-24 ta' Diċembru tas-sena 1965. Ġie assenjat sabiex jaħdem fl-arċidjoċesi ta' Bhopal. Huwa dam hemmhekk 18-il sena. Dawn għalih kienu snin ta' ħidma bla waqfien u mifruxa f'diversi oqsma ta' pastorali u ma' diversi kategoriji ta' nies. Nistgħu ngħidu li lil Patri Marċellinu l-ħidma missjunarja fl-Indja tatu l-opportunità sabiex mhux biss jeżerċita l-ministeru saċerdotali tiegħu billi jiċċelebra s-sagramenti u jgħallem il-katekiżmu, imma wkoll tatu l-opportunità sabiex iħaddem it-talenti naturali li huwa kellu. Dan Ħuna kien mogħni b'diversi doni li kull missjunarju jkun jixtieq li jkollu, għaliex bihom ikun jista' jagħmel ħafna xogħol fuq livell soċjali u ta' promozzjoni umana. Patri Marċell kien bniedem li b'kapaċità kbira kien jaħdem diversi snajja', bħalma huma

Patri Marċellinu Vella biswit id-dar tiegħu f'Bhopal, l-Indja. Miegħu hemm P. Franġisku Azzopardi dak iż-żmien Ministru Provinċjali P. Raniero Zammit, dak iż-żmien Superjur Regolari

dawk tal-bini, tal-elettriku, plumbing u mhux inqas il-biedja. Missjunarju bieżel bħalma kien Ħuna Patri Marċellinu, bieżel tant li l-qatla tiegħu kienet tkun meta ma jkollux x'jagħmel, ħa diversi inizjattivi bil-għan li jħarreġ speċjalment liż-żgħażagħ Indjani f'xi sengħa partikolari li tkun tista' tagħtihom dinjità u tgħinhom isibu xogħol meta jikbru.

SKOLA TEKNIKA U FARM GĦALL-ANNIMALI

B'inizjattiva tiegħu fetaħ skola teknika għaż-żgħażagħ, li fiha kienu jiġu mgħallma diversi snajja', speċjalment dik tal-biedja. Iż-żgħażagħ li ħarġu minn din l-iskola teknika kien ikollhom post tax-xogħol garantit minħabba l-kwalifiki li kienu jakkwistaw, kwalifiki li żgħażagħ oħra ma kienx ikollhom. Dawk li jħaddmu lin-nies f'diversi oqsma ta' xogħol kienu jmorru jfittxu l-ħaddiema tagħhom fl-iskola teknika tal-missjunarju Kapuċċin, għax hemmhekk kienu jsibu ħaddiema mħarrġin tajjeb.

Ħuna Patri Marcellino kien l-Indja fi żmien meta f'Jhansi kien hemm bħala isqof il-Malti Mons. Franġisku Saverju Fenech, Kapuċċin, filwaqt li fl-arċidjoċesi ta' Bhopal kien hemm l-Arċisqof Eugene D'Souza. Ħuna Patri Raniero Zammit kien superjur regolari tal-Aħwa Kapuċċini missjunarji Maltin. Miegħu wkoll bħala missjunarji kien hemm Ħutna Patri George Bezzina, Patri Frank Delia, li kien mar

P. Marċell flimkien ma' sħabu jiċċelebra 50 sena presbiteru

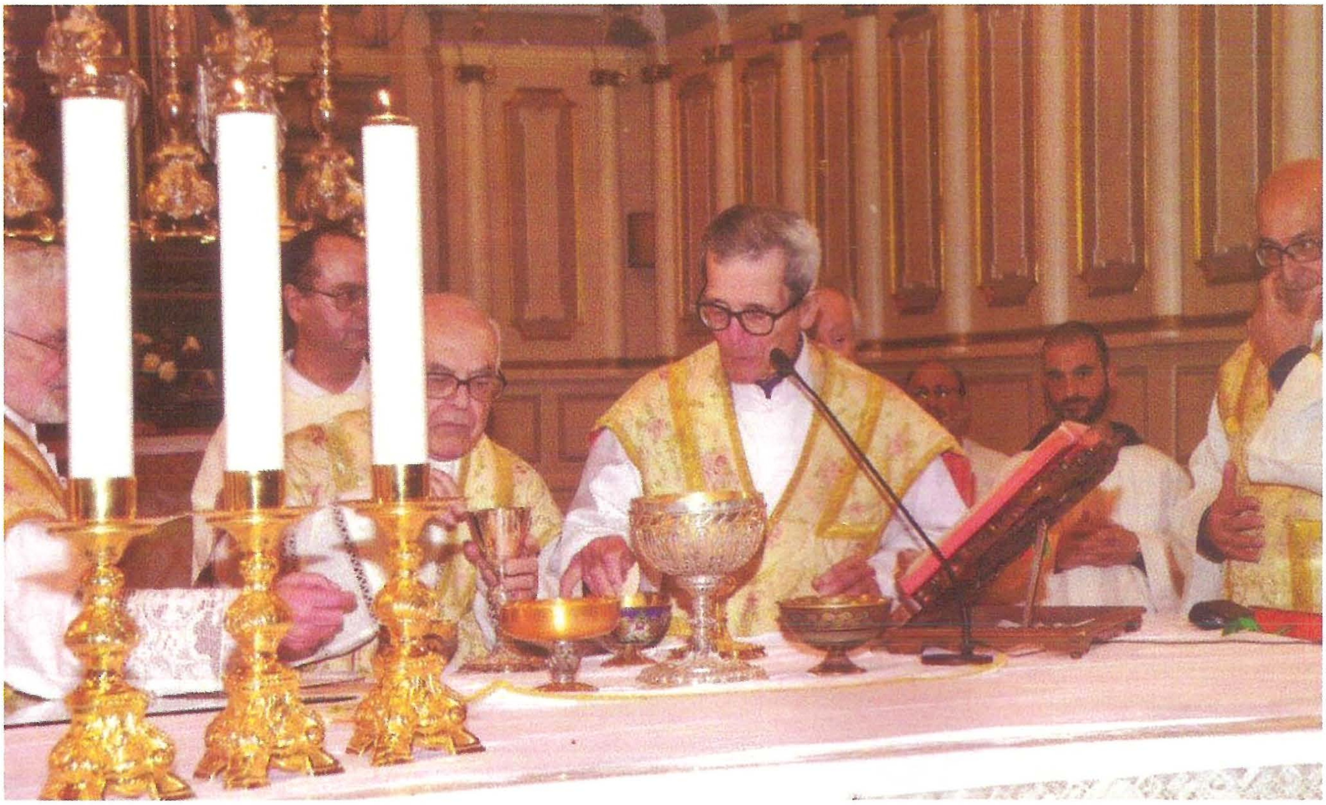

Radd ta' ħajr lil Alla għal 50 sena presbiteru

l-Indja mill-Awstralja, u Patri Mawrizju Cassar. Għall-bidu dawn il-missjunarji kienu marru Ranchi bil-għan li jistudjaw il-lingwa. Dan kien pass ferm meħtieġ. Il-pass li b'impenn qabel ma tidħol għax-xogħol missjunarju trid twettaq huwa li tfittex li titgħallem il-lingwa tan-nies li se taħdem magħhom. Li missjunarju jippretendi li jaħdem man-nies mingħajr ma jkun jaf il-lingwa tagħhom huwa bħal kaċċatur li joħroġ għall-kaċċa mingħajr arma u skratac. Fuq kollox, li tmur taħdem man-nies li ma tkunx taf il-lingwa tagħhom huwa nuqqas ta' rispett lejhom.

Wara ż-żmien ta' studju tal-lingwa, Ħuna Patri Marċell flimkien mal-missjunarji sħabu li telgħu miegħu l-Indja mar għal ftit xhur fil-parroċċa ta' Pachmarhi, fl-arċidjoċesi ta' Bhopal. Wara huwa mar Itarsi flimkien ma' Patri George Bezzina. Aktar tard, għas-sena 1968, lil Patri Marċell sejħulu sabiex ikompli jwettaq il-ħidma missjunarja tiegħu 'l barra minn Bhopal f'rehabilitation centre.

IWAQQAF FARM TAL-ANNIMALI

Flimkien ma' din il-ħidma kien hawnhekk li ngħata b'ruħu u ġismu, kif ngħidu bil-Malti, għall-għan li jwaqqaf farm tal-annimali, li fih kellu ħafna nies jaħdmu fi proġett imsejjaħ **Food for Work**.

Minbarra l-proġett tal-farm, bil-għan li jgħallem is-sengħa tal-kura tal-annimali, kemm għall-qligħ tal-flus kif ukoll biex jipprovdi l-ikel, kellu wkoll proġett ieħor li bih, bl-istess flus li beda jdaħħal mill-ewwel proġett, fuq art mogħtija lilu mill-gvern, bena kolonja ta' djar għan-nies foqra. Dan kollu rnexxielu jwettqu b'koperazzjoni mill-gvern lokali. Meta l-awtoritajiet ċivili raw id-dedikazzjoni ta' dan il-missjunarju Malti, li l-ħidma tiegħu kienet qed tagħti ħafna frott bl-għajnuna għall-fqar u fil-ħolqien tax-xogħol, fittxew li jgħinuh bl-aħjar mod possibbli, speċjalment billi jagħtuh l-art.

DR JOE BRINCAT FL-INDJA

Fi żjara li l-Avukat Dr Joe Brincat mill-Marsa kien għamel fl-Indja, bħala deputat tal-gvern ta' dak iż-żmien, kien ħa l-opportunità li jmur jiltaqa' mal-missjunarji Kapuċċini Maltin, kemm f'Bhopal kif ukoll f'Jhansi. L-Avukat Dr Joe Brincat kien u għadu jħobb ħafna lill-Kapuċċini, anke għall-fatt li huwa mill-Marsa. Meta ra b'għajnejh il-ħidma fejjieda li l-Aħwa Kapuċċini Maltin qed jagħmlu fl-Indja, akkost l-ambjent ta' sħana tremenda u qalb il-miżerja ta' ħafna nies li qed imutu bil-ġuħ u l-mard, baqa' mistagħġeb. L-Avukat Brincat, meta ra x-xogħol mimli għaqal u b'viżjoni li tħares lejn futur aħjar tan-nies fqar li Ħuna Patri Marċell kien qed iwettaq, stagħġeb u ammira lil dan Ħuna filwaqt li sejjaħlu "the barefoot Capuchin". Dan huwa kumpliment sabiħ u ta' unur, għax jiddeskrivi lil Patri Marċell Vella bħala l-Kapuċċin missjunarju li għex il-faqar mal-fqar, saħansitra anke mingħajr għata f'riġlejh, għaliex biex tħobb u tgħin lill-fqar trid bħalhom u magħhom tagħmel l-istess esperjenza tagħhom.

MISSJUNARJU FIL-KENJA

Ħuna Patri Marċellino Vella, wara l-esperjenza ta' 18-il sena fl-Indja, irritorna Malta. Irritorna Malta minn Bhopal fl-Indja fis-sena 1980. Dam Malta 6 snin, fejn kien jifforma parti mill-fraternità ta' San Ġużepp Ħaddiem tax-Xemxija. Hemmhekk bejn is-snin 1980 u 1983 kien vigarju tal-fraternità. Fis-sena 1983 inħatar gwardjan tal-istess fraternità, fejn dam sas-sena 1986. Kien f'din is-sena li talab sabiex għal darb'oħra jerġa' jħaddan is-sejħa missjunarja, billi din id-darba jmur il-Kenja, fejn issa diġà kien hemm il-Kapuċċini Maltin sa mis-sena 1974. Huwa dam bħala missjunarju fil-Kenja tliet snin. Telaq lejn il-Kenja nhar it-13 ta' Lulju tas-sena 1986 u rritorna definittivament Malta fis-sena 1989.

P. Maċcell f'Garissa flimkien mal-Kardinal Otunga u P. Pelaġju Bilocca

Fit-tliet snin li għadda fil-kustodja tal-Kenja Ħuna Patri Marcell hadem kemm f'Garissa kif ukoll fi Mpeketoni. F'Garissa, frott l-esperjenza li diġà kien akkwista fl-Indja, ġie assenjat sabiex jagħti s-sehem tiegħu mat-tfal u l-adolexxenti fil-*Boys' Town,* li dak iż-żmien il-Kapuċċini Maltin kienu qed imexxu. Hawnhekk bi mħabba kbira lejn it-tfal u l-adolexxenti, bil-għan li jagħtihom futur, eżerċita ħafna mix-xogħol tiegħu bl istess mod kif kien diġà għamel fl-Indja.

P. Marċell flimkien mal-Kardinal Otunga u P. Silvestru Bonavia f'Garissa

Minn Garissa għadda għal Mpeketoni, fejn kien hemm bżonn il-ħidma mimlija talenti tiegħu. Huwa ħadem kemm fil-parroċċa ta' Mpeketoni kif ukoll maż-żgħażagħ postulanti li kienu qed jgħixu f'Umoja bi preparazzjoni biex 'il quddiem iħaddnu l-ħajja kkonsagrata bħala Kapuċċini. Bil-ħidma tiegħu Ħuna Patri Marċell kien ta' għajnuna kbira fil-formazzjoni ta' dawn iż-żgħażagħ, l-ewwel u qabel kollox bl-eżempji tajba li kien jagħtihom u mhux inqas bix-xogħol li kien jinvolvihom fih bil-għan li jitgħallmu jwettqu diversi ħidmiet, anke manwali.

MILL-KENJA MILL-ĠDID GĦAX-XEMXIJA

Fis-sena 1989 Ħuna Patri Marċell temm il-ħidma ta' 21 sena bħala missjunarju. Irritorna Malta b'mod definittiv. Is-superjuri bagħtuh jagħmel parti mill-

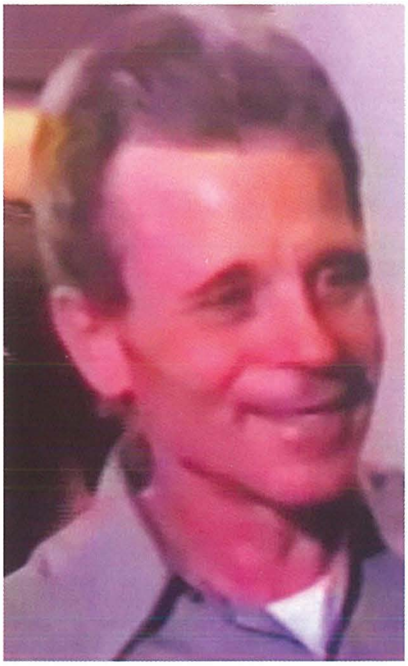

P. Marcellino bid-daħka naturali li dejjem kien iżomm

P. Marċellinu flimkien mal-Kardinal Maurice Otunga fil-Kenja

fraternità ta' San Ġużepp Ħaddiem fix-Xemxija, limiti ta' San Pawl il-Baħar.

MISSJUNARJU F'MALTA

Kif qal tajjeb ferm Ħuna Patri Hayden Williams, li bħala vigarju provinċjali fl-assenza tal-Ministru Provinċjal mexxa l-funeral ta' dan Ħuna, waqt l-omelija tiegħu, *"il-veru missjunarju jibqa' missjunarju ħajtu kollha"*. Dan jgħodd ħafna għal Patri Marċell. Fis-snin li għadda f'Malta, dejjem fil-fraternità tax-Xemxija, jiġifieri mis-sena 1989 sakemm miet, b'kollox 30 sena sħaħ, ma waqafx jagħti s-sehem tiegħu, kemm fl-istess fraternità fejn kien jgħix kif ukoll bid-diversi ħidmiet pastorali li wettaq, mhux biss fil-knisja ta' San Ġużepp Ħaddiem imma anke fil-parroċċi qrib, speċjalment dawk tal-Mellieħa, San Pawl il-Baħar, il-Manikata u mhux inqas fil-knisja tal-Madonna tal-Abbandunati fil-Wardija u l-kappella ta' Selmun. Minbarra f'dawn il-parroċċi ġirien għall-kunvent tax-Xemxija Ħuna Patri Marċellinu kien ukoll jifrex il-ħidma pastorali tiegħu f'Malta, saħansitra mat-tfal u ż-żgħażagħ, fiż-żewġ kulleġġi tal-Brothers de la Salle, kemm fi Stella Maris, il-Gżira kif ukoll f'dak ta' Bormla.

KIEN BNIEDEM TA' TALB

Forsi meta wieħed iħares lejn din il-ħajja attiva ta' Ħuna Patri Marċell bir-raġun kollu jistaqsi: Imma dan kien isib ħin għat-talb? It-tweġiba hija fl-affermattiv. Dan Ħuna kien tassew il-bniedem li fil-ħajja tiegħu dejjem għaraf jgħaqqad il-ħidma enerġetika tiegħu ma' mumenti twal ta' talb u jżomm il-bilanċ meħtieġ bejniethom. Huwa stess, meta jitkellem dwar l-esperjenzi tiegħu fl-Indja, jistqarr dwar l-influwenza li Mother Teresa kienet ħalliet fuqu. *"Il-programm tagħha fittex li jagħmlu l-programm tiegħu. Għandek kemm għandek xogħol xi twettaq, qatt m'għandek tħalli barra t-talb personali u mal-fraternità, u ma' dan trid tfittex iżżid mumenti twal ta' adorazzjoni waħdek quddiem it-tabernaklu."* U dan Patri Marċell baqa' jagħmlu sal-aħħar ta' ħajtu. U proprju minn hawn kien jirċievi l-enerġija meħtieġa għax-xogħol pastorali tiegħu.

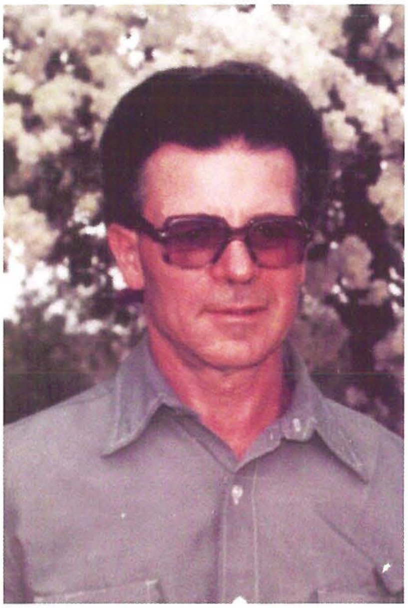

P. Marċellinu meta mar bħala missjunarju fil-Kenja

Fil-ftit ġranet li dan Ħuna għadda marid fl-Isptar Mater Dei, fi stat ta' konfużjoni, fejn għal diversi mumenti beda anke jitlef il-konoxxenza marid ieħor li kien f'sodda maġenbu, hekk qal lil Patri Bernard Mangion, wieħed mill-kappillani tal-isptar: *"Ngħidilkom li qed nisma' l-quddiesa kuljum, għax dan is-saċerdot ħlief jitlob billi jtenni t-talb tal-quddiesa ma jagħmilx."* Sewwa jgħidu li kif tgħix tmut! Ħuna Patri Marċell għex jitlob u miet jitlob.

FUNERAL U DIFNA

Kif ktibna diġà, il-funeral ta' Ħuna Patri Marċell Vella sar nhar l-Erbgħa, 23 ta' Ottubru 2019, u fl-assenza tal-Ministru Provinċjali mexxa l-Vigarju Provinċjali Ħuna Patri Hayden Williams. Fl-omelija mqanqla li għamel, dan Ħuna għamel riflessjoni dwar ix-xahar li fih Patri Marċell ħalliena. Huwa bħala missjunarju għadda għall-ħajja ta' dejjem proprju fix-xahar ta' Ottubru, meta l-Papa Franġisku, bil-għan li jfakkar għeluq il-100 sena mill-pubblikazzjoni tal-ittra appostolika ***Maximum illud*** tal-Papa Benedittu XV (1919-2019), ried li jkun xahar kollu kemm hu ddedikat lill-missjoni u lill-missjunarji.

Kienu ħafna s-saċerdoti li attendew għall-konċelebrazzjoni li saret fil-knisja ta' San Ġużepp Ħaddiem fix-Xemxija, fosthom il-kappillani kemm ta' San Pawl il-Baħar u anke tal-Mellieħa, flimkien ma' ħafna aħwa Franġiskani Kapuċċini u anke aħwa Franġiskani Minuri. Il-kant waqt il-quddies ġie animat minn Carmen, oħt Patri Marċell, flimkien ma' żewġha, li jiffurmaw il-grupp tal-Green Fields.

Meta nħarsu lejn il-ħajja twila u għanja ta' Ħuna Marcellino, bla dubju jibqa' jispikka għas-snin twal li għamel fil-missjoni tal-Indja u anke għaż-żmien li għamel il-Kenja. Is-sempliċità, l-umiltà, il-karattru ferrieħi, il-pariri u anke s-sagrament tal-qrar u l-ħajja ta' talb tiegħu jibqgħu marbuta ma' dan Ħuna. Kien bniedem li kien ferm diffiċli li jkollok xi tgħid miegħu jew tirrabjah. Huwa ħabb in-natura, għex man-natura u kkultiva billi ħaddem in-natura. Flimkien mal-imħabba kbira li kellu lejn il-ħamrija u l-annimali kienet tispikka fih in-namra mal-baħar.

Bħala provinċja tlifna missjunarju ieħor f'inqas minn sena, wara li reċentement diġà tlifna lil Ħutna Patri Pelaġju Bilocca u lil Patri Joe Galea. Għal dawn it-tliet missjunarji li mietu matul is-sena 2019 ġiet iċċelebrata quddiesa b'suffraġju għal ruħhom f'Jum il-Missjoni tal-Kapuċċini, li ġie ċċelebrat nhar is-Sibt, 9 ta' Novembru 2019, quddiesa konċelebrata li ġiet preseduta mill-Ministru Provinċjali Ħuna Patri Effie Mallia. Dawn Ħutna nkomplu nitolbu għalihom.

Il-ġisem ta' Ħuna Patri Marcellino Vella ndifen fl-oqbra tagħna l-Kapuċċini fiċ-Ċimiterju ta' Marija Addolorata f'Raħal Ġdid. Aħna li ħabbejnieh u konna miegħu matul ħajtu, inkomplu nissuktaw l-imħabba u l-għaqda tagħna miegħu permezz tat-talb tagħna għalih. RIP. ■

FR SILVESTRU BONAVIA OFMCap

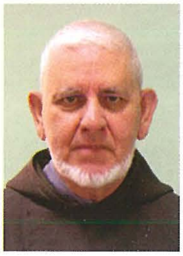

IR-RIFORMA TAL-KNISJA U L-VERA KONVERŻJONI, IL-MESSAĠĠ TA' LOURDES U L-100 SENA TAL-KAPPELLA FIL-FURJANA

Xi drabi nieħu l-impressjoni li l-kelma 'konverżjoni' fil-ħajja Nisranija saret kelma sabiħa biex inxandruha u nisħqu fuq il-ħtieġa tagħha. Imma nesperimenta kemm drabi nirrepetiha mingħajr ma naħseb fuq ir-relazzjoni tassew ma' ħajti? Il-Papa Franġisku għal darb'oħra, fl-awguri tiegħu tal-Milied lill-membri tal-Kurja Rumana, reġa' mhux biss daħal fil-fond ta' dan imma żied id-doża ftit aktar milli għamel fis-snin ta' qabel, jew aħjar kompla jibni fuq dak li qal qabel u kien ftit aktar konkret u attwali. Għax jekk irridu nimxu ftit aktar 'il quddiem fir-riforma tal-Knisja, u dan ifisser fil-ħajja personali u individwali ta' kull wieħed u waħda minna, irridu nibdew minna nfusna; irrid nibda jien minni stess!

F'dawn l-aħħar ftit snin is-sejħa għar-riforma til-Knisja, jiġifieri l-vera konverżjoni tagħha u tal-membri kollha tal-Knisja, inħasset fuq quddiem nett tal-ħidma tagħha. Mill-ewwel niftiehmu ċar ħafna: din mhux xi ħaġa ġdida li qed issir issa, jew inkella, xi ħaġa agħar, irridu nibdew mill-ġdid, qisu fl-imgħoddi ma sar xejn. "Huwa dmir tagħna nagħtu valur lill-istorja biex nibnu futur li jkollu pedament sod, li jkollu għeruq fil-fond, li b'hekk jista' jagħti ħafna frott," itenni l-Papa. Għalhekk jeħtieġ, ikompli l-Papa Franġisku fid-diskors imsemmi, li din ir-riforma u dan it-tiġdid iridu jkunu mibnija fuq "it-tradizzjoni b'saħħitha" tal-Knisja Kattolika, għax "it-tradizzjoni hija l-garanzija tal-futur u mhux il-ħarriesa tal-irmied".

IL-PAPA FRANĠISKU JIBDA R-RIFORMA TAL-KNISJA LLUM

Kif nafu, il-Papa mill-ewwel mumenti meta l-Mulej għażlu biex ikun ir-ragħaj tal-Knisja universali, ħassu msejjaħ biex jagħti spinta qawwija ħafna fuq dan. U hekk għamel fil-għażla stess ta' ismu "Franġisku" għall-ewwel darba fl-istorja tal-Knisja u fl-istil ta' ħajja li huwa għażel, bħal San Franġisk t'Assisi. Ir-riforma mixtieqa tal-Knisja, fil-membri kollha tagħha, fl-organi kollha, l-aktar fiċ-ċentru, kemm tal-Knisja f'Ruma kif ukoll fid-djoċesijiet, fl-ordnijiet reliġjużi fuq il-livelli kollha u fil-ħajja individwali, minn hawn iridu jibdew. "Ix-xandir tal-Evanġelju hija l-grazzja u l-vokazzjoni proprja tal-Knisja, l-identità tagħha l-aktar profonda. Hija teżisti biex ixxandar l-Evanġelju," kien qal il-Papa qaddis S. Pawlu VI fl-ittra *Evangelii nuntiandi* fl-1975. U l-Papa qaddis l-ieħor, S. Ġwanni Pawlu II, fl-1990 fl-enċiklika *Redemptoris missio,* reġa' saħaq fuq l-istess responsabbiltà li lkoll għandna bħala mgħammdin. Għalhekk huwa wisq meħtieġ li l-Knisja fil-livelli kollha tagħha, u kulħadd skont is-sejħa tiegħu jew tagħha, irridu naraw jekk b'ħajjitna, b'ħidmietna u l-qagħda tagħna aħniex ngħinu l-Knisja, illum, madwarna, twettaq dan u naraw x'nistgħu nagħmlu aktar biex inwettqu dan!

Kif itenni l-Papa f'dan id-

diskors tal-awguri tiegħu, "Kull bidla hija konverżjoni, jiġifieri bidla sħiħa interjuri," u bidla mill-għeruq tar-ruħ, tal-moħħ u l-qalb tagħna. Hawn il-Papa Franġisku fakkar fi kliem simili tal-qaddis ġdid li ddikjarah huwa stess fit-13 t'Ottubru li għadda: il-Kardinal John Henry Newman, li kien Anglikan Ingliż u kkonverta mhux biss mir-reliġjon tiegħu imma b'bidla sħiħa ta' ħajtu, vera 'riforma' tiegħu nnifsu, u għex ħajja qaddisa sal-aħħar.

Għax xejn ma jiswa nitkellmu fuq ir-riforma 'l hemm jew 'l hawn, anke fil-Knisja; jien jeħtieġli nara kif dan nista' nwettqu aħjar fija stess u f'ħajti kollha.

IL-MADONNA TISTEDINNA NIKKONVERTU

U hawn bla dubju tidħol il-Madonna u d-dehriet tagħha ġewwa Lourdes, li fil-11 ta' kull xahar ta' Frar il-Knisja stess tfakkarna. Imma mhux sempliċiment biex niftakru u ngħidu l-kurunella tagħha – ħaġa tassew sabiħa, ħafna wkoll, jew inżidu xi devozzjoni – imma nżidu l-impenn tagħna biex jien inkun aħjar!

Għalhekk, billi din is-sena l-kappella tal-Madonna ta' Lourdes, qrib il-kunvent tal-Kapuċċini fil-Furjana, tagħlaq mitt sena mit-tberik solenni tagħha mill-Arċisqof ta' Malta Mawru Caruana OSB fis-26 ta' Diċembru 1920, ilkoll imsejħin biex nieħdu sehem fid-devozzjonijiet li jsiru fil-kappella, inqaddsu l-jiem għeżież tad-dehriet imma fuq kollox nimpenjaw ruħna biex nilqgħu b'qalb kbira l-istedina li l-Madonna ttennilna: "Penitenza, penitenza, penitenza", u nitolbu r-rużarju għall-konverżjoni tal-midinbin u l-fejqan tal-morda kollha, anke dawk morda spiritwalment, li xi drabi ma jarawx, jew aħna stess ma narawx, il-mard tagħna.

Niftakru li l-Madonna bħala Ommna tassew tħobbna u tixtieq tara fina lkoll, membri tal-Knisja ta' Kristu, uliedha tassew Insara li nagħtu sehemna għal dan it-tiġdid veru, riforma tassew fil-ħajja u fl-imġiba tagħna. Għalhekk tistedinna l-ewwel u qabel kollox inkomplu nitolbu għall-Papa u l-isqfijiet tagħna, biex ikunu huma l-mexxejja li jagħtu direzzjoni, l-aktar b'ħajjithom u bit-tagħlim tagħhom, u biex il-Mulej jagħtihom id-dawl u ma jaqtgħux qalbhom f'din il-mixja evanġelika, anke meta jkunu kkritikati jew isibu reżistenza, l-aktar fi ħdan il-Knisja stess. Imbagħad inkomplu lkoll nagħtu sehemna kull fejn inkunu, fl-oqsma kollha tal-familja, l-għaqdiet, il-movimenti, il-ħajja pubblika u soċjali, f'kull livell tal-amministrazzjoni pubblika, fil-kummerċ u n-negozju, fid-divertiment u fuq kollox fl-imħabba u

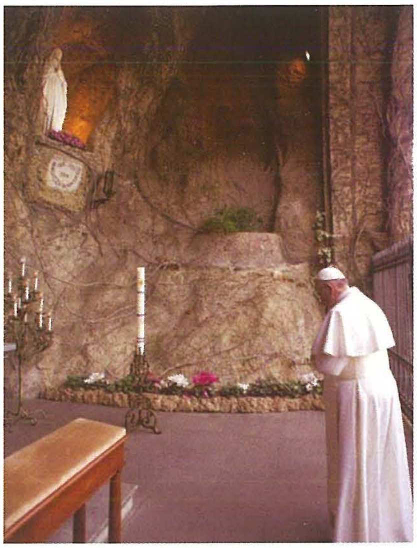

Il-Papa Franġisku jitlob quddiem il-Madonna ta' Lourdes fil-grotta tagħha fil-Ġonna tal-Vatikan.

l-karità lejn għajrna kollu u ħafna aktar. Hekk l-istedina tal-Papa Franġisku, li qed itennilna l-istess messaġġ ta' Marija, ngħixuha lkoll mill-aħjar li nistgħu b'impenn u bi mħabba u fuq kollox bil-ferħ kollu ta' qalbna.

B'dan il-mod ukoll, kif aħna qrib it-tmiem ta' dax-xahar ta' Frar, nibdew iż-żmien tar-Randan, li huwa żmien ta' penitenza; niftakru li din hija l-akbar penitenza u l-aktar waħda importanti, li anke skont il-Papa hija meħtieġa. Kif jitlob minna lkoll ir-Randan imqaddes, ma nħallux, anzi nżidu b'impenn u kemm nistgħu, penitenzi anke esterni, imma nimpenjaw ruħna bil-forzi kollha tagħna biex dan li qed jistedinna nagħmlu l-Papa nwettquh u hekk inkunu ngħinu l-Knisja dejjem aktar fis-sejħa proprja tagħha fix-xandir tal-Evanġelju "bil-ħajja kollha ta' kull Nisrani". ■

AĦBARIJIET TAL-PROVINĊJA

BR MIGUEL ZAMMIT OFMCap
SEGRETARJU PROVINĊJALI

FRAR 2020

1. IRTIR GĦALL-AVVENT GĦALL-MEMBRI TAL-GRUPPI TA' TALB TA' PADRE PIO

Matul iż-żmien tal-Avvent, bi preparazzjoni għall-festi tal-Milied, l-aħwa membri tal-gruppi ta' Padre Pio f'Malta ħadu ħsieb jorganizzaw l-irtir annwali tagħhom. Din l-inizjattiva ġiet organizzata mid-direttur nazzjonali tagħhom Ħuna Fr Carmelo Dimech OFMCap flimkien mal-kunsill tiegħu.

Minħabba l-għadd ġmielu ta' membri li attendew, ġew imqassma fi tliet gruppi. L-ewwel grupp iltaqa' nhar it-Tnejn 2 ta' Diċembru, it-tieni grupp nhar l-Erbgħa 4 ta' Diċembru filwaqt li t-tielet grupp kellu l-irtir tiegħu nhar il-Ħamis 12 ta' Diċembru. B'kollox kienu 'l fuq minn 500 membru li pparteċipaw.

It-tliet irtiri, li saru fid-dar tal-irtiri tal-Porziuncola f'Baħar iċ-Ċagħaq, kienu mqassma b'ħinijiet ta' talb flimkien, speċjalment il-quddiesa, immexxija mid-Direttur Fr Carmelo Dimech OFMCap. Saret ukoll konferenza minn Ħuna Fr Philip Cutajar OFMCap dwar l-ispiritwalità ta' Padre Pio, b'relazzjoni mal-Milied u kif dan nistgħu ngħixuh illum, ħin ta' adorazzjoni ewkaristika u bews tal-ingwanta tal-qaddis. ■

2. MILIED MAL-FQAR

Bħalma issa ilu jsir għal diversi snin, il-fraternità tagħna tal-Kalkara, fil-festa tal-Milied, stiednet għall-ikla ta' nofsinhar ta' nhar il-Milied lir-residenti ta' Dar Victoria, li hija parti mill-fondazzjoni tagħna Suret il-Bniedem. Kien tassew mument sabiħ kemm għar-residenti u anke għall-aħwa tagħna, li jagħmlu din l-ikla flimkien f'atmosfera sempliċi u ferrieħa. Ir-residenti issa saru

jistennew dan il-mument ta' ikla flimkien mal-aħwa. L-aħwa ma naqsux milli jferrħu lil dawn ir-residenti b'innijiet tal-Milied u anke b'rigal ċkejken. Jalla dan l-ispirtu sempliċi u ferrieħi jkompli jikber ukoll fil-qlub tagħna lkoll. ■

3. IL-FRATERNITÀ PROVINĊJALI TILTAQA' FLIMKIEN GĦALL-MILIED

Bħal kull sena, l-aħwa Kapuċċini kollha tal-provinċja f'Malta u Għawdex iltaqgħu għal-laqgħa tal-Milied nhar il-Ġimgħa, 26 ta' Diċembru 2019. L-ewwel parti ta' din il-laqgħa saret fil-knisja tas-Salib Imqaddes tal-Kapuċċini fil-Furjana, filwaqt li t-tieni parti tal-laqgħa saret fir-refettorju tal-istess kunvent.

L-aħwa Kapuċċini ltaqgħu għal mument ta' talb animat minn Ħuna Fr Hayden Williams OFMCap. Wara saret adorazzjoni sagramentali li fiha sar it-tiġdid tal-kunsilli evanġeliċi mill-aħwa kollha preżenti. Dan tmexxa minn Ħuna l-Ministru Provinċjal Fr Effie Mallia OFMCap. Fil-kelmtejn li wassal lill-aħwa preżenti l-Ministru Provinċjal enfasizza dwar il-messaġġ relevanti u attwali tal-ispiritwalità Franġiskana b'relazzjoni mal-festa tal-Milied. Huwa ġibed l-attenzjoni għall-mod li bih kien imżejjen l-artal prinċipali, bil-figura ta' San Franġisk t'Assisi għarkupptejh iqim lil Ġesù Bambin. Dan l-ispirtu tal-Milied l-aħwa Kapuċċini għandhom is-sejħa li mhux biss iħabbruh lill-oħrajn, kif għamel din is-sena l-Papa Franġisku, imma li qabelxejn jgħixuh ukoll huma permezz tal-ferħ, l-għaqda u l-imħabba f'kull fraternità.

Wara l-ħin tat-talb, li ntemm bil-barka sagramentali, il-provinċja ferħet lil dawk li matul is-sena 2019 iċċelebraw xi anniversarju speċjali. Dawn huma:

50 SENA MILL-ORDINAZZJONI PRESBITERALI
Lawrenz Briffa (2.3.1969)

50 SENA MILL-PROFESSJONI TEMPORANJA
Joseph Grixti (21.9.1969)
Effie Mallia (21.9.1969)

25 SENA MILL-ORDINAZZJONI PRESBITERALI
Franco Fenech (8.7.1994)

Hekk kif intemmet iċ-ċelebrazzjoni l-aħwa kollha preżenti ltaqgħu fir-refettorju tal-kunvent tal-Furjana, fejn bi mħabba kbira ġiet

ippreparata għalihom ċena bil-għan li filwaqt li jawguraw lil xulxin l-ispirtu tal-Milied u sena ġdida mimlija paċi u ġid, ikollhom kull opportunità sabiex jaqsmu flimkien il-ferħ ta' dan iż-żmien qaddis. ■

4. L-IKLA TAL-BIDU TA' SENA ĠDIDA

Bħal kull sena l-komunità Eritreana Kattolika f'Malta ċċelebrat l-ikla tal-bidu ta' sena ġdida. B'inizjattiva tad-direttur tagħhom Ħuna Fr Philip Cutajar OFMCap, din saret nhar il-Ħamis, 2 ta' Jannar 2020. Huma kull sena jagħżlu restaurant li joffri ikel Eritrean, ikel tipiku tagħhom mhux biss fil-kwalità ta' ikel u kif jiġi msajjar imma wkoll kif jiġi ppreżentat fuq il-mejda u wkoll il-mod kif jittiekel. Ħuna Fr Philip kull sena jagħraf jadatta għas-sitwazzjoni u għall-kultura tagħhom billi bħalhom jiekol mill-istess ikel tagħhom u wkoll inewwel idejh fid-dixx biex jerfa' l-ikel u bħalhom jiekol b'idejh. Kull kultura fiha s-sabiħ tagħha, u hawnhekk jidher is-sens ta' qsim flimkien mill-ikel fl-istess dixx b'sens ta' mħabba, għaqda u ħbiberija. Dawk preżenti jitqassmu fi gruppi ta' erba' persuni, fejn kull grupp ikollu d-dixx tiegħu mimli b'xi ħames kwalitajiet ta' ikel u ħaxix differenti. Tingħad it-talba tal-bidu u kulħadd imidd idejh biex jiekol mingħajr skieken u frieket. Ħadd ma jqum mill-mejda. Kif jispiċċa l-ikel u tingħad it-talba ta' radd il-ħajr kulħadd imur jaħsel idejh. Fl-aħħar jitqassam it-te jew il-kafè, anke dan skont il-kultura tagħhom.

Din is-sena seħħet b'mod spontanju xi ħaġa ġdida. Permezz tal-mobile li lkoll kellhom f'idejhom irnexxielhom iċemplu u jikkomunikaw ma' dawk l-Eritreani li darba kienu magħna f'Malta u llum qegħdin l-Amerika, il-Kanada jew Franza. Kien tassew mument kommoventi u ta' ferħ, meta lkoll setgħu jgħixu t-tifkiriet tal-imgħoddi, u għalkemm issa qed jgħixu eluf ta' kilometri 'l bogħod minn xulxin, ħassew l-għaqda ta' bejniethom f'dan iż-żmien sabiħ tal-Milied u l-bidu ta' sena ġdida. L-awguri lil xulxin ma naqsux. ■

5. ATTIVITÀ TAL-EPIFANIJA GĦALL-BENEFATTURI TAL-MISSJONI

Nhar il-Ħadd 5 ta' Jannar, festa tal-Epifanija, saret il-laqgħa annwali tal-Milied organizzata mill-Uffiċċju tal-Missjoni tagħna l-Kapuċċini. Din ġiet organizzata fiċ-Ċentru Kultura Franġiskana u għaliha kienu mistiedna benefatturi tal-missjoni, artikolisti li jagħtu l-kontribut tagħhom fir-rivista *Dawl Franġiskan* u anke dawk li jqassmu r-rivista lill-abbonati tagħna.

Din il-laqgħa ġiet miftuħa b'talba mill-Ministru Provinċjal Fr Effie Mallia OFMCap, li wara għamel diskors ta' radd il-ħajr lil dawk kollha li b'xi mod jew ieħor, b'mod volontarju, qed jgħinu fil-ħidma tal-animazzjoni missjunarja. Huwa sellem kemm lill-missjunarji li għadhom jaħdmu fil-Kenja kif ukoll lill-ex missjunarji li wħud minnhom kienu preżenti għal din il-laqgħa.

Wara għamel id-diskors tiegħu Ħuna Fr Philip Cutajar OFMCap bħala direttur tal-Uffiċċju Missjoni tal-Kapuċċini. Huwa fisser għaliex din il-laqgħa annwali tal-Milied dejjem issir fil-festa tal-Epifanija. Dan minħabba l-karattru speċifiku ta' din il-festa, li huwa wieħed missjunarju. Fr Philip għadda biex jagħmel referenza għall-attivitajiet speċjali li saru matul is-sena 2019, bil-għan li jrodd ħajr lil kull min ta s-sehem tiegħu. Huwa wkoll ippreżenta rendikont finanzjarju, kemm id-dħul kif ukoll il-ħruġ, għas-sena 2019. Dan kien rendikont li jikxef l-imħabba u l-ġenerożità tal-Maltin u l-Għawdxin b'risq il-missjoni u fl-istess waqt jingħata għarfien ta' fejn marru l-flus miġbura.

Matul din il-laqgħa bħal kull sena ttellgħu l-biljetti rebbieħa tal-lotterija tal-Milied li ssir b'risq ir-rivista *Dawl Franġiskan* u l-missjoni. Il-biljetti rebbieħa huma:

L-1 premju: Barbara (Ħaż-Żabbar) bin-numru 030149
It-2 premju: Frances Borg (Ħaż-Żabbar) bin-numru 010129
It-3 premju: Louise Camilleri (ir-Rabat Għawdex) bin-numru 071284

Filwaqt li nifirħu lir-rebbieħa nixtiequ ngħidu grazzi kbira lil dawk kollha li ħadu sehem f'din il-lotterija, għax b'hekk għenu fid-dħul li sar minnha b'risq il-missjoni. ■

FR PAUL BUGEJA OFMCap

SAN PAPA GIOVANNI XXIII

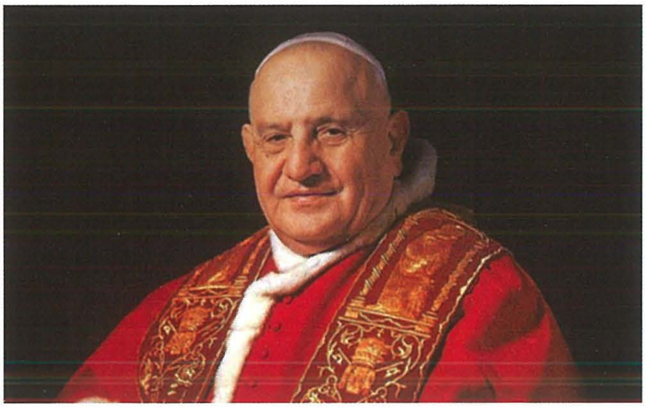

San Giovanni XXIII Papa, imwieled bħala Angelo Roncalli fl-1881, kien ordnat saċerdot fl-1904. Kien delegat appostoliku fit-Turkija u l-Greċja, u meta kien fit-Turkija ħadem bis-sħiħ biex isalva eluf ta' refuġjati Lhud. Fl-età ta' 76 intgħażel bħala papa, fl-1958. Kien hu li ħabbar il-Konċilju Vatikan II fl-1962.

POLENTA

Ingredjenti:

4 porzjonijiet ta' polenta lesta (din issibha fis-supermarkets)
250 gr mushrooms
3 mgħaref żejt/butir
tewma mqattgħa rqiq
4 biċċiet panċetta mqattgħa

Tisjir:

1. Qalli l-panċetta li tkun qattajt f'kubi żgħar.
2. Wara żid it-tewm u kompli sajjar għal 3 minuti.
3. Żid il-mushrooms li tkun qattajt f'biċċiet żgħar.
4. Wara 15-il minuta neħħi minn fuq in-nar.
5. Sajjar il-polenta.
6. Poġġi l-polenta ġo erba' platti u fuq kull porzjon ferra' t-taħlita tal-mushrooms.

FR WISTIN ATTARD OFMCap

TISLIBA NRU 180

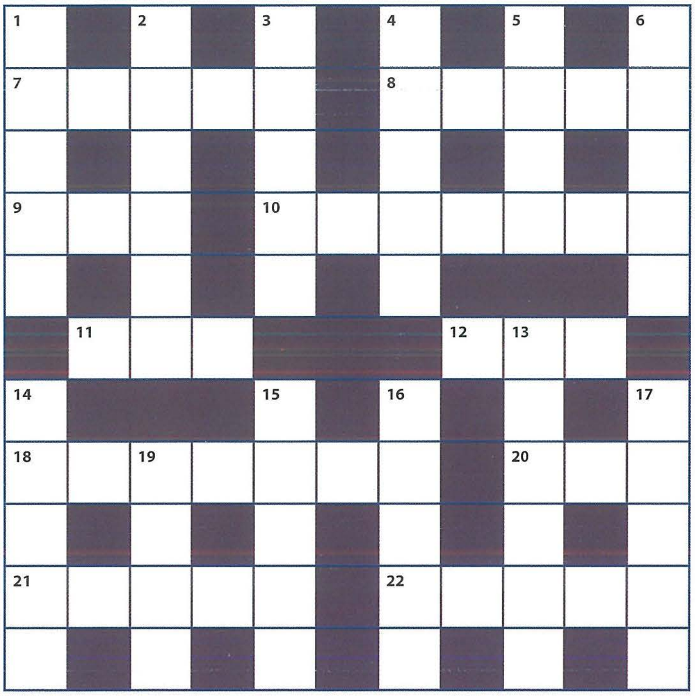

1. … tmiemna, magħduda jiemna. (Lam. 4, 18) (5)
2. Ġowab qassam in-nies quddiemhom. (1 Kron. 19, 10) (6)
3. Kellu tnejn minnhom. (Tob. 9, 5) (5)
4. Kien kbir dan. (Esd. 1, 6) (5)
5. Tax-xemx, qamar u l-kwiekeb. (1 Kor. 15, 41) (4)
6. U jaħrab **ma' ħadd.** (2 Mak. 8, 35) (5)
7. U issa qum u iżjed. (2 Sam. 19, 8) (5)
8. Kap tat-tribù ta' Naftali. (Num. 2, 29) (5)
9. Hekk tiġi mill-Mulej. (Lq. 1, 43) (3)
10. Annimal b'erba' ġwienaħ. (Dan. 7, 6) (7)
11. u 12. Sew jekk…, u sew jekk… (1 Tess. 5, 10) (6)
13. Nistgħu nitolbu jew hekk. (Efes. 3, 20) (6)
14. Is-sultan kien fuqu. (Għan. 1, 12) (5)
15. Ir-raġel li ħdimt miegħu… (Rt 2, 19) (5)
16. Jinbidel mal-Karmel. (Naħ. 1, 4) (5)
17. **Għażilt** żagħżugħ u għollejtu. (S. 89, 20) (5)
18. Hekk ħajja jew toqtolha? (Mk 3, 4) (7)
19. Fl-imħabba, fidi u f'din. (1 Tim. 4, 12) (4)
20. Hekk jismu l-Bieb. (Sof. 1, 10) (3)
21. Hekk agħmlu lil xulxin. (Kol. 3, 13) (5)
22. Għana… mit-teżori tal-Eġittu. (Lhud 11, 26) (5)

AĦSEB U WIEĠEB

1. Iqum mill-mewt wara: ġimgħa, jumejn, tlitt ijiem. (Mk 10, 34)
2. Min jista' jaħfer id-dnubiet: Alla waħdu, il-Knisja, is-saċerdot. (Lq. 5, 21)
3. Lill-agħma: ferħulu, ħarrkuh, keċċewh 'il barra. (Ġw. 9, 34)
4. Filippu sab ruħu: Ażotu, Ġerusalemm, id-dar. (Atti 8, 40)
5. Tagħmel sinjali kbar, tniżżel mis-sema: ix-xita, in-nar, is-silġ. (Apk. 13, 13)
6. Il-qalb ta' dan il-poplu: waqfet, għaġġlet, twebbset. (Mt. 13, 15)
7. Ġakbu u Ġwanni riedu joqogħdu: fuq il-lemin u x-xellug, quddiem, isfel. (Mk 10, 37)
8. Il-marid telaq lejn id-dar: jiġri, ifaħħar lil Alla, jaqbeż. (Lq. 5, 25)
9. L-agħma qal lil Ġesù: Nemmen Mulej!, Ma nafekx!, Min int? (Ġw. 9, 38)
10. Kif Sawl qorob lejn Damasku: waqaf, qabdu l-għatx, idda dawl madwaru. (Atti 9, 3)

Agendabookshop

Soluzzjoni għal Tisliba #179

1. Xorta; 2. Iservi; 3. Papir; 4. Jasar; 5. Atad; 6. Ilpup; 7. Oqsma; 8. Artal; 9. Tir; 10. Ixandru; 11. u 12. Tiċrit; 13. Iljuna; 14. Naslu; 15. Irbit; 16. Jafda; 17. Imrar; 18. Assirja; 19. Seħħ; 20. Jum; 21. Leħni; 22. Dinja

Ir-rebbieħa tax-xahar ta' Jannar 2020

Ir-rebbieħa ta' kull kompetizzjoni jingħataw żewġ kotba mogħtija ġentilment minn **AGENDA – MILLER DISTRIBUTORS LIMITED**. Ir-rebbieħ jittella' bix-xorti mit-tweġibiet tajba li jaslu mhux aktar tard mill-15 tax-xahar. Ir-rebbieħ tal-kompetizzjoni huwa PAUL BONNICI - 77, Flat 4 - Triq il-Miratur - Il-Furjana.

Ir-rebbieħa tat-Tisliba Nru 179 hija: Sr Bernardette Xuereb - 14, Monasteru Santa Skolastika - Triq Santa Skolastika - il-Birgu - BRG 1445. Nistiednu liż-żewġ rebbieħa sabiex jiġu jiġbru l-premju mogħti lilhom mill-Uffiċċju tal-Missjoni Kapuċċini, il-Furjana.

8 MODI KIF TISTA' TGĦIN

L-EWWEL U QABEL KOLLOX OFFRI T-TALB U S-SAGRIFIĊĊJI TIEGĦEK GĦALL-ĦTIĠIJIET SPIRITWALI TAL-MISSJUNARJI.

1. BORŻA TA' STUDJU
sabiex tgħin seminarista jsir saċerdot Franġiskan Kapuċċin. Minbarra li tkun qed tinvesti sabiex tadotta saċerdot, hu jadotta lilek billi jitlob għalik kuljum f'kull quddiesa li jqaddes f'ħajtek u wara mewtek. Kull borża ta' studju tiswa €600.

2. IBAGĦTULNA BOLOL TAJBIN JEW UŻATI
Naċċettaw kull tip ta' bolol. Tarmuhomx imma faddluhom u ibagħtuhomlna. **JEW EJJEW IXTRU BOLOL UŻATI**. Kilo bolol użati aħna nbigħuh b'€7.

3. NAPPREZZAW LI TIBAGĦTULNA RĊEVUTI
tal-VAT sabiex nidħlu biċ-ċans tal-lotterija u f'każ ta' rebħ kollox imur għall-missjoni. Importanti li l-irċevuti jkunu għandna mhux aktar tard mit-8 tax-xahar rispettiv.

4. BAŻAR B'RISQ IL-MISSJONI
jkun miftuħ kuljum mit-Tnejn sas-Sibt bejn id-9.00 a.m. u l-11.30 a.m. Ejjew ixtru u b'hekk tkunu qed tgħinu l-missjoni.

5. QEGĦDIN NOĦORĠU ĦAFNA FLUS FI SPEJJEŻ TAL-POSTA
sabiex inqassmu r-rivista *DAWL FRANĠISKAN* minħabba nuqqas ta' distributuri f'ċerti bliet u rħula. OFFRI B'MOD VOLONTARJU S-SERVIZZ TIEGĦEK BIEX TQASSAM IR-RIVISTA FIL-BELT JEW RAĦAL TIEGĦEK. Għandna bżonn: Bormla, parti minn Birkirkara, Tas-Sliema, Paola, Sta Luċija, Ħal Tarxien, l-Imsida u San Ġiljan.

6. GĦAJNUNA FL-EDUKAZZJONI TAT-TFAL
B'€10 fix-xahar jew €120 fis-sena tkun qed tgħin tifel jew tifla biex jingħataw edukazzjoni – uniformi tal-iskola u l-ikel fl-iskola. Tingħata l-isem u r-ritratt tat-tifel jew tifla li inti bi mħabba tadotta sabiex tagħtiha l-edukazzjoni b'xejn.

7. INTENZJONIJIET GĦALL-QUDDIES
Meta tagħtu flus biex isir quddies għall-missjoni tkunu qed tagħmlu opra ta' karità doppja: tgħinu lill-missjunarji u lill-erwieħ mejtin.

8. META TIĠI BIEX TAGĦMEL IT-TESTMENT,
wara li taħseb f'ruħek u fil-familjari tiegħek fittex li tkun ġeneruż/a BILLI TĦALLI XI ĦAĠA B'RISQ IL-MISSJONI.

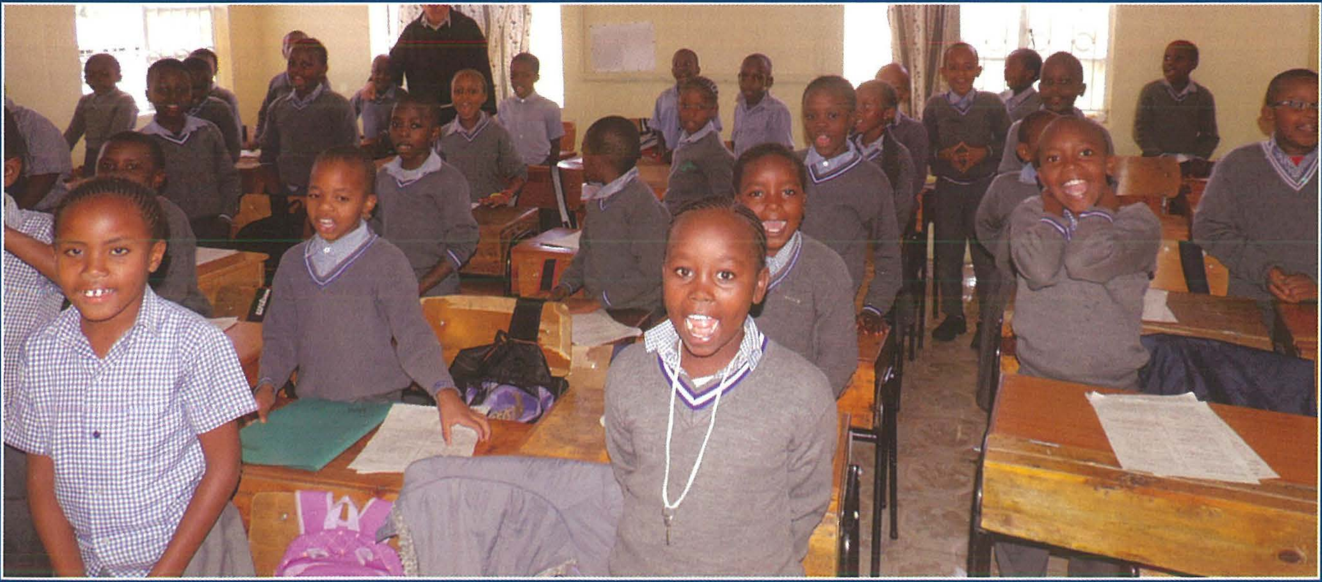

Għal aktar tagħrif ikkuntattja lil:
Fr Philip Cutajar OFMCap
Segretarju tal-Missjoni,
Uffiċċju Missjoni Kapuċċini, il-Furjana
Telefown: 2123 3874 / 2123 4949 / 2122 5525
Imejl: dawlfrangiskan@gmail.com

BOV Kont Missjoni Kenja 40019998299
HSBC Kont Missjoni Kenja 089-021505-050
APS bank Kont Missjoni Kenja 2000039057-6
BOV Kont Proġett - Hola Kenja 40019994646
HSBC Kont Proġett - Hola Kenja 089-021-505-052